

Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Ορεστιάδας

Σχέδιο δράσης του Α΄ κύκλου

«**ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ**»

Ορεστιάδα, Ιούνιος 2018
Σχολικό έτος 2017-2018

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	4
1. Τα Έθιμα της Βόρειας Ελλάδας	6
1.1. Το έθιμο της Γυναικοκρατίας ή Μπάμπιντε	6
1.2. Το κουρμπάνι του Αγίου Αθανάσιου στη Δαδιά.....	7
1.3. Ο Τρύφωνας	9
1.4. Το έθιμο "Συγχώριο"	10
1.5. Μπέης	10
1.6. Η Κυρά Σαρακοστή	11
1.7. Κυριακή των Βαΐων στα Ρίζια Έβρου	12
1.8. Ο Άγιος Γεώργιος.....	13
1.8.1. Τα έθιμα του Αγίου Γεωργίου	14
1.9. «Πανηγυράκι»	16
1.10. Ιπποδρομίες	16
1.11. Γιορτή στην περιοχή Χίλια του Νομού Έβρου	17
1.12. Κουρμπάν Μπαϊραμι (Γιορτή Θυσίας).....	18
18	
1.12.1. Τι Γιορτάζουν και τι σημαίνει;.....	18
1.12.2. Εορτασμός.....	19
1.13. Η Αγία Βαρβάρα και τα παραδοσιακά έθιμα της Θράκης	19
1.14. Το πρωτοχρονιάτικο έθιμο της Σούρβας.....	20
1.15. Το έθιμο "Καμήλα" – Θούριο	21
1.16. Το έθιμο της Πιρπιρούνας ή Περπερούνας	22
1.17. Αρραβώνας και γάμος των Μουσουλμάνων της Θράκης	24
1.17.1. Ο Αρραβώνας.....	24
1.17.2. Η τέλεση του αρραβώνα	24
1.17.3. Τα έθιμα πριν την τέλεση του γάμου	25
1.17.4. Ο Γάμος.....	26
1.17.5. Πώς ξεκινάει η διαδικασία του γάμου από το σημείο που δίνεται ο «λόγος» από τις δύο οικογένειες;	26
1.17.6. Γλέντι μετά το γάμο	27
1.18. Ο Ορθόδοξος γάμος.....	27
1.18.1. Έθιμα του γάμου στα Ρίζια Έβρου	28
1.18.2. Έθιμα και συμβολισμοί.....	29
2. Παραδοσιακά Εδέσματα της Θράκης.....	33

«Ήθη και έθιμα του τόπου μας»

2.1.	Μπάμπω ή Μπουμπάρι: Το πιο νόστιμο θρακιώτικο έθιμο	33
2.2.	Τα Εννιά Φαγητά και το Χριστόψωμο	33
2.3.	Αντί επιλόγου	34
2.4.	Οι δημιουργοί του σχεδίου δράσης	35
	Βιβλιογραφία	37

Εισαγωγή

Έθιμα του τόπου μας, της Θράκης που αναβιώνουν και φέρνουν θύμησες, ζωντανεύουν ήθη και έθιμα, κάνοντας κοινωνούς και τα μικρά παιδιά της περιοχής. Οι αντιλήψεις μίας κοινωνίας, ενός λαού, για την ηθική και κοινωνική του συμπεριφορά, λέγονται **Ήθη**. Είναι δηλαδή τα Ήθη, οι γενικές αρχές Δικαίου, οι θεμιτοί δηλαδή τρόποι συμπεριφορών του ατόμου, που είναι μέλος μιας κοινωνίας. Οι συμπεριφορές αυτές του ατόμου, μπορούν και να μεταβάλλονται συν τω χρόνω, μπορεί ακόμα και να διαφέρουν από τόπο σε τόπο και βεβαίως απηχούν πάντα την κρατούσα ηθική της κοινωνίας. Τα ήθη ορίζουν δηλαδή αξίες, προσδιορίζουν σχέσεις, καθορίζουν συμπεριφορές. Στα ήθη εντάσσονται και τα αισθήματα, οι νοοτροπίες δηλαδή που χαρακτηρίζουν μια εποχή. Π.χ. η καταναλωτική τάση του σύγχρονου αστού, η προτίμησή του σε πρακτικές λύσεις, όπως είναι τα τυποποιημένα είδη διατροφής, οι νέοι τρόποι επικοινωνίας με τη χρήση των κινητών τηλεφώνων, του διαδικτύου και των κοινωνικών δικτύων, η αντίληψή του για το γάμο κ.τ.λ.). Όλα αυτά είναι ουσιαστικά ένα είδος κανόνων, μια μορφή δηλαδή άγραφου δικαίου, που λέγεται **εθιμικό**.

Όταν οι αντιλήψεις αυτές παγιωθούν και πάρουν μια σταθερά επαναλαμβανόμενη τελεστική, πολλές φορές και με τελετουργική μορφή, τότε πλέον γίνονται **έθιμα**, όπως είναι τα **γαμήλια έθιμα**. Γίνονται δηλαδή **συνήθεια με καθολικό χαρακτήρα**, που τηρείται από όλα τα μέλη της κοινωνικής ομάδας. Δύο είναι τα χαρακτηριστικά στοιχεία - γνώρισμα του εθίμου. Το πρώτο χαρακτηριστικό στοιχείο - γνώρισμα του εθίμου είναι ο χρόνος. Η ορισμένη δηλαδή συμπεριφορά της κοινωνίας που επαναλαμβάνεται ομοιόμορφα επί αρκετό χρόνο και παγιώνεται ως κανόνας Δικαίου. Το άλλο χαρακτηριστικό στοιχείο - γνώρισμα, είναι **το ψυχολογικό**, η πεποίθηση δηλαδή των κοινωνιών ότι, με τη συγκεκριμένη συμπεριφορά τους εφαρμόζουν κανόνα δικαίου κι ότι αν δεν τηρήσουν τη συμπεριφορά αυτή, θα έχουν κυρώσεις. Οι κυρώσεις "**που συνήθως επιβάλλονται**", είναι η **γενική κατακραυγή** και η **ηθική καταδίκη**, από τη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας.

Στα νεότερα χρόνια η σχέση ηθών και εθίμων μεταβλήθηκε. Ήθη πάντα υπάρχουν. Αλλά δεν δημιουργούνται νέα έθιμα. Αυτό οφείλεται βασικά και κύρια στον τερματισμό της κλειστής ζωής της αγροτικής κοινωνίας, που ήταν ο κατεξοχήν χώρος δημιουργίας εθίμων. Στην αγροτική κοινωνία, συνέτρεχαν πολλοί λόγοι που ευνοούσαν τη δημιουργία και διατήρησή τους. Η πίστη σε υπερφυσικές δυνάμεις, που έπρεπε λατρευτικά να καταστούν ευεργετικές, η διάθεση του ελεύθερου χρόνου, η συλλογική ζωή,.... επέτρεπαν τη δημιουργία εθίμων.

Υπάρχει σήμερα, μια τάση διατήρησης των παλιών εθίμων, έστω κι αν εξέλειπαν οι αιτίες που τα είχαν δημιουργήσει. Το τελετουργικό, η παραστατικότητα και η θεαματικότητα του εθίμου ασκούν αρκετά ισχυρή γοητεία, ώστε να παρατηρείται, τις τελευταίες δεκαετίες, μια σκόπιμη αναβίωση των παλιών εθίμων, που προσφέρονται πλέον ως ένα είδος θεατρικής παράστασης, ή θεάματος. Η αναπόληση των παλιών εθίμων, από τα μεγαλύτερα ηλικιακά άτομα της κοινωνίας

«Ήθη και έθιμα του τόπου μας»

και οι νοσταλγικές αναμνήσεις των νεανικών τους κυρίως χρόνων, συνέβαλλαν καθοριστικά στην αναβίωσή τους, στη διατήρηση και αναπαράστασή τους.

1. Τα Έθιμα της Βόρειας Ελλάδας

1.1. Το έθιμο της Γυναικοκρατίας ή Μπάμπιντε

Ένα από τα χαρακτηριστικότερα θρακικά έθιμα που τελείται και σήμερα σε πολλά μέρη του Έβρου, είναι η "Ημέρα της Μπάμπως" (μέρα της Γριάς). Κυρίως τελούνται στη Βόρεια και την Ανατολική Θράκη, απ' όπου οι πρόσφυγες το μετέφεραν στις νέες τους πατρίδες. Οι πρόσφυγες από τη Βουλγαρία, το έλεγαν "Μπάμπω Ντεν", από την Τουρκία "ΜπάμπουΓκιουνού", ενώ όσοι ήρθαν από τα παράλια του Πύργου (Μεσημβρίας Σωζόπολη), το έλεγαν "Μπαμπώτερα".

Το έθιμο αυτό, τελείται στις 8 Ιανουαρίου, εορτή της Αγίας Δομνίκης, ή Δόμνης και σκοπό έχει την απόδοση τιμής στο πρόσωπο της γιαγιάς, η οποία συνέβαλε στη γέννα των παιδιών. Η γιαγιά στην αρχαιότητα, λέγονταν μάμμη και ως έμπειρη στη ζωή, ήταν αυτή που με τη σοφία και την πείρα της βοηθούσε τις έγκυες στη γέννα. Έτσι με τα χρόνια η μάμμη με την μετάθεση του τόνου έγινε μαμή και από γιαγιά απόχτησε τη σημασία της μαίας.

Στα χωριά του Βόρειου Έβρου όπου δεν υπάρχουν πια μαίες, η εκδήλωση γίνεται με την εξής λειτουργικότητα.

Το πρωί της 8ης Ιανουαρίου, η κάθε γυναίκα του χωριού που γέννησε τη χρονιά που πέρασε, επισκέπτεται στο σπίτι της την "Μπάμπω", φέρνοντας της δώρα, πετσέτα και παπούτσια, για να μπορεί να σκουπίζεται και να τρέχει στα σπίτια, όσων την έχουν ανάγκη. Εκείνη που έχει καλοντυθεί και στολιστεί, ανταποδίδει με κεράσματα κι ευχές. Όταν συγκεντρωθούν όλες οι γυναίκες, φέρνουν τη "Μπάμπω" με πομπή επάνω σε αμάξι ως τη βρύση του χωριού, όπου η κάθε γυναίκα της πλένει τελετουργικά τα χέρια. Ακολουθεί διασκέδαση μόνο των γυναικών με τη "Μπάμπω", σε ένα καφενείο του χωριού.

Κατά τους λαογράφους, το έθιμο έχει αρχαιοελληνική προέλευση και θυμίζει τα "Θεσμοφόρια", αγροτική γιορτή κατά την οποία οι γυναίκες επικαλούνταν γονιμότητα και ιδιαίτερα τα Αλώα, που γίνονταν την ίδια εποχή (αρχές Ιανουαρίου), στα οποία μετείχαν μόνο γυναίκες, οι οποίες πορεύονταν τραγουδώντας άσεμνα τραγούδια, ενώ στα τραπέζια τους είχαν πολύ κρασί και ομοιώματα "μορίων". Όλα αυτά, ήταν χαρακτηριστικά για όλες τις γιορτές, οι οποίες αποσκοπούσαν στη γονιμότητα των ανθρώπων και των καρπών.

1.2. Το κουρμπάνι του Αγίου Αθανασίου στη Λαδιά

Η γιορτή του Αγίου Αθανασίου πέφτει μέσα στην καρδιά του χειμώνα και σε πολλά χωριά της Θράκης οι κάτοικοι, τη μέρα τούτη, στον αυλόγυρο της εκκλησίας ή και δίπλα σ' αυτήν, σφάζουν ζώα. Ζώα από τάματα των πιστών (παλιά) ή με κοινή χρηματική συνεισφορά (σήμερα). Στη συνέχεια τα μαγειρεύουν, ετοιμάζουν το κουρμπάνι και το φαγητό το μοιράζουν σ' όλο το χωριό.

Το έθιμο της θυσίας του ζώου είναι πανάρχαιο. Γινόταν σε μια ειδική τελετουργία με αγνείες, καθαρισμούς και εξιλασμούς.

Στην αρχαία Ελλάδα το συναντάμε στα Βουφόνια, όπου το ζώο παρουσιάζεται να δοκιμάζει τις προσφορές της θυσίας. Το γονάτισμα του ζώου, το χύσιμο του αίματος σε λάκκο ήταν ενδείξεις θέλησης του ζώου να θυσιαστεί.

Στη Θράκη το σφάξιμο των ζώων-τα κουρμπάνια- που γίνονταν (και εξακολουθούν να γίνονται) κοντά σε αγιάσματα ή στο προαύλιο των εκκλησιών, που φέρουν το όνομα των Αγίων που θέλουν να τιμήσουν, διατηρούνται αλλά και συναρπάζουν. Η θυσία των ταύρων και των κριών στη Βορειοανατολική Θράκη περικλείει στοιχεία που σήμερα μπορεί κάποιος να αντιληφθεί μόνο αν επισκεφθεί χωριά της κοιλάδας του Έβρου. Οι κάτοικοι του Έβρου μέχρι και σήμερα τα συνεχίζουν, γιατί έτσι τα βρήκαν από τους πατεράδες τους, από τους παππούδες τους κτλ.

Σε πολλά χωριά στον Έβρο, μέχρι και σήμερα, πραγματοποιείται το κουρμπάνι του Αγίου Αθανασίου. Παλαιότερα στην πόλη του Διδυμοτείχου το κουρμπάνι τη μέρα του Αγίου γινόταν σε τέσσερα διαφορετικά σημεία. Εξάλλου ο Άγιος Αθανάσιος είναι ο πολιούχος της πόλης. Σήμερα το συνεχίζουν μόνο ο σύλλογος των ψαράδων, που μένουν δίπλα τον Ερυθροπόταμο. Στο Διδυμότειχο τα ζώα που σφάζουν είναι προσφορά από το Σύλλογο.

Πολλά όμως χωριά της επαρχίας Διδυμοτείχου την ίδια μέρα κάνουν το κουρμπάνι, όπως το Ισαάκιο, το Πραγγί, το Ασημένιο, το Σοφικό.

Και στην επαρχία Σουφλίου εξακολουθούν να το πραγματοποιούν, όπως οι κάτοικοι της Κορνοφωλιάς και της Λαδιάς.

Το κουρμπάνι, δηλαδή το φαγητό των χριστιανών όπως θέλουν να το λένε και οι Λαδιώτες, παλιά ήταν έθιμο, σύμφωνα με το οποίο οι κάτοικοι του χωριού -μια φορά το χρόνο -έβαζε ο καθένας από κάτι, για να φτιάξουν φαγητό με σκοπό να το φάνε όλοι μαζί, για να'ναι πιο δεμένοι μεταξύ τους. Αυτό γινόταν στο προαύλιο του παρεκκλησιού του Αγίου Αθανασίου τότε, και σήμερα στη μικρή εκκλησία και πάντα κάτω από δύσκολες καιρικές συνθήκες λόγω της εποχής.

Από την παραμονή της μέρας γιορτής του Αγίου οι πιστοί φέρνουν στην εκκλησία τα ζώα που σφάζουν το απόγευμα. Αυτά συνήθως είναι τάματα στον Άγιο στη διάρκεια της χρονιάς που πέρασε. Και είναι κριάρια και μοσχάρια (ζώα αρσενικά).

Σήμερα τα τάματα είναι ελάχιστα, τα ζώα αγοράζονται με χρήματα των κατοίκων.

Αφού συγκεντρώσει όλα τα τάματα, η επιτροπή (αρμόδια για το κουρμπάνι) ορίζει τους σφάχτες, που από το απόγευμα, αρχίζουν το σφάξιμο. Τα ζώα οδηγούνται μπροστά σε δύο τάφρους, που βρίσκονται δίπλα στην κύρια είσοδο της εκκλησίας, τα σφάζουνε, προσέχοντας το αίμα να χύνεται μέσα στην τάφρο. Μετά το σφάξιμο όλων των ζώων κλείνουνε την τάφρο με χώμα η οποία θα ξανάνοιγε μετά από δύο χρόνια.

Παλαιότερα, από το πρωί της μέρας γιορτής του Αγίου Αντωνίου όλα τα σπίτια του χωριού έστελναν από ένα κόκορα με κάποιο μέλος τους για να τον σφάξουν στον Αϊ-Θανάση. Πάνω από τετρακόσια κοκόρια σφάζανε εκείνη τη μέρα. Στη συνέχεια τα πήγαιναν στο σπίτι, για να τον μαγειρέψει η νοικοκυρά, η οποία όμως, προηγουμένως είχε φτιάξει τις λαλαγγίτες, που τις “έβρεχε” με ζουμί από το μαγειρεμένο κόκορα. Αυτό εξάλλου θα ήταν και το φαγητό της μέρας.

Στο προαύλιο της εκκλησίας -αφού πια σφάζανε όλα τα τάματα τις απογευματινές πάντα ώρες – δέκα με δεκαπέντε νοματαίοι αναλάμβαναν να ετοιμάσουν το κουρμπάνι. Στο μεταξύ από μέρες νωρίτερα τα υλικά του κουρμπανιού μαζεύονταν από προσφορές των κατοίκων.

Δηλαδή ο καθένας έδινε, κρεμμύδια, ρύζι, πλιγούρι και, τελευταία, λεφτά.

Όλο το βράδυ ετοιμάζαν το φαγητό, πίνοντας πού και πού και λέγοντας πολλά μασάλια.

Το πρωί της άλλης μέρας, μέρα του Αϊ-Θανάση, όλο το χωριό θα πήγαινε στην εκκλησία. Θα παρακολουθούσε τη θεία λειτουργία. Αφού πια σχολούσε η εκκλησιά, ο παπάς θα σταύρωνε όλο τον κόσμο με το λάδι του Αγίου και θα πήγαινε στο χώρο ετοιμασίας του κουρμπανιού για “να το βλογήσει”.

Τώρα όλα πια ήταν έτοιμα για ν’αρχίσει η διανομή. Τα μεγάλα καζάνια, έξι τον αριθμό όσες και οι γειτονιές του χωριού, θα μετέφεραν ζευγάρια παλικάριών, περνώντας ένα μακρύ ξύλο ανάμεσα από τα δυο χερούλια. Κάθε καζάνι θα πήγαινε σε ορισμένη γειτονιά. Φωνάζοντας οι νέοι “κουρμπάνι” καλούσαν τον κόσμο, με τις κούπες, να ρθει να πάρει το φαγητό. Αυτό εξάλλου θα ήταν το “πρώτο” πιάτο του μεσημεριανού φαγητού τους, από το οποίο θα τρωγαν όλα τα μέλη της οικογένειας.

Τα μέλη της επιτροπής παρέμειναν στο χώρο της εκκλησίας, όπου μαζί με τον παπά του χωριού, έτρωγαν εκεί, όπως στις “αγάπες” της Καινής Διαθήκης.

Η δύναμη του εθίμου είναι πολύ μεγάλη. Δεν καταργήθηκε ποτέ. Λένε πως ο παππούς Καμιράνογλου, που ήταν πρόεδρος προπολεμικά, μουχτάρης δηλαδή, θέλησε να “κόψει” το έθιμο, δηλαδή να το σταματήσει. Τότε του συνέβη μεγάλο κακό. Ο γιος του, παλικάρι τότε, χορεύοντας μαζί με τους νέους στην πλατεία του χωριού “έσκασε”, δηλαδή πέθανε. Αυτό το θεώρησε κακό σημάδι. Και ανακάλεσε την απόφασή του. Από τότε συνεχίζεται.

1.3. Ο Τρύφωνας

Την 1η Φεβρουαρίου, γιορτάζει ο προστάτης αμπελιών Άγιος Τρύφων (Τρίφυλλος, στο Σουφλί), λόγω της πρωτομηνιάς, γίνεται και αγιασμός στην εκκλησία. Οι αμπελουργοί και σήμερα κάνουν αρτοκλασία και μετά θα πάρουν τον αγιασμό και θα ραντίσουν τ' αμπέλια τους. Λόγω της γιορτής του, οι αμπελουργοί θεωρούν αμάρτημα να δουλεύουν αυτήν την ημέρα, κάποιος δε αμπελουργός που πήγε να κλαδέψει τα κλήματα του, έκοψε κατά λάθος τη μύτη του.

Αναπαράσταση αυτού του γεγονότος ως "λαϊκά δρώμενα", γίνεται την ημέρα αυτή στα Δίκαια του Τριγώνου, στο ξωκλήσι του Αγίου Τρύφωνα, που έχει οικοδομηθεί στα αμπέλια. Πρόκειται για μια από τις μεγαλύτερες γιορτές που γίνονται τα τελευταία χρόνια στα Δίκαια, βασιζόμενη σε ένα πατροπαράδοτο έθιμο που έφεραν οι πρόγονοί μας από το Καβακλί της Αν.Ρωμυλίας πριν από πολλές δεκαετίες! Η γιορτή ξεκινάει την Τετάρτη 31 Ιανουαρίου το πρωί, με το στολισμό της άμαξας του "Τρύφωνα". Το απόγευμα, μετά τον εσπερινό στην εκκλησία, το γλέντι μεταφέρεται στο διαμορφωμένο χώρο εκδήλωσης Τρύφωνα, στην περιοχή αμπέλια, όπου ανάβει η κεντρική φωτιά και συνεχίζει μέχρι αργά το βράδυ.

Την 1 Φεβρουαρίου, είναι ο εορτασμός του Αγίου Τρύφωνα. Το πρωί στην εκκλησία, τελείται αγιασμός και μετάβαση στα αμπέλια για την αναπαράσταση του εθίμου. Στη

συνέχεια ακολουθεί φαγοπότι μέχρι το μεσημέρι και αναχώρηση για την πομπή του "Τρύφωνα" στο χωριό. Ο κόσμος συγκεντρώνεται στην πλατεία του χωριού, ακολουθεί χορός από τον "Τρύφωνα", παραδοσιακοί χοροί από τοπικά συγκροτήματα. Το έθιμο ολοκληρώνεται με την ανάδειξη νέου "Τρύφωνα" και στη συνέχεια με χορό για όλο τον κόσμο.

Κατά τη διάρκεια του γιορτής, προσφέρεται δωρεάν τοπικό κρασί και ανάβουν ξύλα για κάρβουνο, όπου ο κάθε παρευρισκόμενος μπορεί να ψήσει τα κρεατικά του.

1.4. Το έθιμο "Συγχώριο"

Το Συγχώριο ή τα συγχωρεμένα ήταν μια συνήθεια που μέχρι πριν λίγα χρόνια στα χωριά του Έβρου, τελούνταν με θρησκευτική ευλάβεια. Και σήμερα βέβαια μπορεί να το συναντάμε, όχι όμως με τη μεγαλοπρέπεια, αλλά και το σεβασμό που το διέκρινε παλαιότερα. Από τις Μικρές Αποκριές, μετά την εκκλησιά, άρχιζε ο χορός σ' όλες τις γειτονιές του χωριού. Στο Πραγγί Διδυμοτείχου, ντυμένοι όλοι με τις τοπικές φορεσιές τη μέρα αυτή, μαζεύονταν στην πλατεία. Το χορό ξεκινούσαν οι μεγαλύτεροι σε ηλικία και στη συνέχεια ακολουθούσαν οι υπόλοιποι.

Το κυριότερο όμως γλέντι γινόταν την Κυριακή της Τυρινής. Άρχιζε από νωρίς το πρωί, όταν σχολούσε η εκκλησιά, και κρατούσε μέχρι τη δύση του ηλίου. Το βράδυ σε κάθε σπίτι σπηνόταν πλούσιο τραπέζι. Ήταν το τραπέζι, όπου τα παντρεμένα παιδιά πήγαιναν στο σπίτι των γερόντων πια γονιών τους και ζητούσαν "συγχώριο".

Η νύφη και ο γαμπρός πρώτα πήγαιναν στα πεθερικά. Ο γαμπρός είχε μαζί του ένα μπουκάλι κρασί. Το τραπέζι ήταν στρωμένο από νωρίς και τους περίμενε. Είχε πάνω πίτες, μυκήκια, κότα ψητή, αβγά και πολύ κρασί. Εκεί, στο φαγοπότι επάνω, οι γονείς ζητούσαν από τα παιδιά τους να τραγουδήσουν. Τα τραγούδια ήταν, κυρίως, επιτραπέζια, όπως: το "Φίλοι καλώς ορίσατε", "Άγκυρα συρματοπλεχτή" κ.ά.

Μετά ακολουθούσαν τα χειροφιλήματα, τα οποία συνοδεύονταν πάντα με τη λέξη "συγχωρεμένα". Κι έτσι, "καθαρόψυχοι", έμπαιναν στη νηστήσιμη περίοδο, για να δεχτούν τη μεταλαβιά του Πάσχα. Έθιμα που κρατούσαν δεμένη την οικογένεια, αλλά και τον άνθρωπο με τον άνθρωπο.

1.5. Μπέης

Το έθιμο του "Μπέη" ή "Κιοπέκ Μπέη", τελείται στις περιοχές του Βορείου Έβρου την περίοδο της Αποκριάς με διάφορες παραλλαγές.

Στην βασική του μορφή, ένας άρχοντας ο "Μπέης" με τους ακολούθους του, περιέρχεται τα σπίτια του χωριού, όπου δέχεται κεράσματα και δίνει ευχές. Ακολουθεί στην πλατεία, αναπαράσταση οργώματος, σποράς και γενετήσιας πράξης, ο συμβολικός θάνατος και η ανάστασή του.

Ο αρχαιολόγος και λαογράφος Κωνσταντίνος Ρωμαίος (1874-1966), κατέληξε ότι "τα έθιμα αυτά, έχουν καταπληκτική μακροβιότητα, απαντούν σαν ιστορική αρχαιότητα και φτάνουν παραλλαγμένα κάπως και κρυμμένα από την κοινή αντίληψη έως τη δική μας εποχή". Το έθιμο αυτό γίνεται (κατά το Ρωμαίο), επειδή ο αγροτικός λαός

παρακολουθεί μέσα στο χειμώνα τον λήθαργο της φύσης και την μάχη για την επαναφορά στη ζωή και με μαγικές πράξεις έρχεται να την βοηθήσει.

Το συμπέρασμά του είναι:

"Το έθιμο της Τυρινής Δευτέρας είναι το αρτιότερο παράδειγμα μιας αφετηριακής τελετής ενιαίας, που διατηρείται σε όλους τους ελληνικούς τόπους, με ποικίλες μορφές και ονόματα". (Κ. Ρωμαίου, Λαϊκές λατρείες στη Θράκη-Αρχείο Θρακικού Λαογραφικού και Γλωσσικού Θησαυρού τ. ΙΑ' σ.1-131).

1.6. Η Κυρά Σαρακοστή

Ως παιδάκια στο Δημοτικό Σχολείο φτιάχναμε την Κυρά Σαρακοστή με τα επτά πόδι. Μάλιστα λέγαμε και το εξής ποιηματάκι:

*Την Κυρά Σαρακοστή
που 'ναι έθιμο παλιό
οι γιαγιάδες μας την φτιάχναν
με αλεύρι και νερό.
Για στολίδι της φορούσαν
στο κεφάλι ένα σταυρό
μα το στόμα της ξεχνούσαν
γιατί νήστευε καιρό.
Και τις μέρες τις μετρούσαν
με τα πόδια της τα επτά
κόβαν ένα τη βδομάδα
μέχρι να 'ρθει η Πασχαλιά!*

Η Κυρά Σαρακοστή, ένα από τα παλαιότερα ελληνικά έθιμα για τη μεγάλη γιορτή της Ορθοδοξίας, το Πάσχα, ήταν ένα αυτοσχέδιο ημερολόγιο που μετρούσε τις εβδομάδες της Μεγάλης Σαρακοστής, η επίσημη έναρξη της οποίας είναι η Καθαρά Δευτέρα.

Στις περισσότερες περιοχές του ελλαδικού χώρου ήταν μια χάρτινη ζωγραφιά που απεικόνιζε μια γυναίκα με φαρδιά φούστα, μ' έναν σταυρό στο κεφάλι, με σταυρωμένα χέρια λόγω προσευχής, χωρίς στόμα λόγω νηστείας, και με επτά πόδια που αντιστοιχούσαν στις επτά εβδομάδες της Μεγάλης Σαρακοστής.

Κάθε Σάββατο που περνούσε, μετά την Καθαρά Δευτέρα, της έκοβαν και από ένα πόδι και έτσι ήξεραν πόσες βδομάδες απέμεναν μέχρι το Πάσχα. Το Μεγάλο Σάββατο έκοβαν και το τελευταίο της πόδι και το κομμάτι αυτό χαρτί το έκρυβαν σ' ένα ξερό σύκο από αυτά που είχαν αποξηράνει το καλοκαίρι ή στο ψωμί που έψηναν για το βράδυ της Ανάστασης.

Όποιος έβρισκε το χάρτινο πόδι της Κυράς Σαρακοστής στη φέτα του ψωμιού που τού αναλογούσε ή στο σύκο που έπιανε από το καλάθι, πίστευαν πως θα ήταν καλότυχος, θα του έφερνε τύχη, γούρι.

Σε πολλά άλλα μέρη της Ελλάδας η Κυρά Σαρακοστή ήταν φτιαγμένη από ζυμάρι με αλεύρι, αλάτι και νερό.

Οι επτά (7) εβδομάδες (κάθε βδομάδα και γιορτή) της Μεγάλης Σαρακοστής είναι οι ακόλουθες:

- 1η Κυριακή της Ορθοδοξίας
- 2η Κυριακή του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά
- 3η Κυριακή της Σταυροπροσκυνησεως
- 4η Κυριακή του Αγίου Ιωάννη της Κλίμακας
- 5η Κυριακή της Οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας
- 6η Κυριακή των Βαΐων
- 7η Κυριακή του Πάσχα

Να θυμάστε πως κάθε Σάββατο κόβουμε κι ένα πόδι. Το τελευταίο το κόβουμε το Μεγάλο Σάββατο!

1.7. Κυριακή των Βαΐων στα Ρίζια Έβρου

Στα Ρίζια, όπως και στα περισσότερα χωριά του Έβρου και της Θράκης, η Κυριακή των Βαΐων ήταν ιδιαίτερα σημαντική μέρα, κυρίως για τα κορίτσια του χωριού.

Πρωί-πρωί της Κυριακής, ξεκινούσαν για να γυρίσουν τη Βαία. Ήταν μια αυτοσχέδια κούκλα που την έφτιαχναν με το

«γλιτίρι» (μακρύ κομμάτι στρόγγυλου λεπτού ξύλου που κατέληγε σε σχήμα «Λ» λάμδα). Στο σχήμα λάμδα(Λ) του «γλιτιριού» έβαζαν μια πετσέτα στριφτή και την κάλυπταν με το «μαχραμά» (είδος μαντήλας) για να σχηματιστεί το κεφάλι. Ύστερα μ' ένα μολύβι ζωγράφιζαν μύτη, στόμα, φρύδια και μάτια για να ζωντανέψουν το πρόσωπο της Βαίας. Λουλούδια από την εκκλησία στόλιζαν το κεφάλι της. Κατόπιν ένα ξύλο δένονταν σφιχτά στο στρόγγυλο ίσιο μέρος του «γλιτιριού», κοντά στο κεφάλι, ώστε να σχηματιστεί σχήμα Σταυρού για να γίνουν τα χέρια της Βαίας.

Μέρες πριν, τα κορίτσια φρόντιζαν να βρουν φουστάνια από μικρομάνες για να ντύσουν την αυτοσχέδια κούκλα τους. Κι η έννοια τους ήταν μεγαλύτερη, να τη στολίσουν και να τη ντύσουν όμορφα έτσι ώστε να είναι η καλύτερη. Το Σάββατο του Λαζάρου το απόγευμα (αποβραδís) μαζεύονταν όλα τα παιδιά σε κάποια σημεία του χωριού (στην εκκλησία και σ' άλλα μεϊντάνια) για να «δείξουν» την δική τους Βαία και να παραβγεί από τις άλλες σε ομορφιά. Ύστερα τις έστηναν

όρθιες μες το σεντούκι με τ' αλεύρι μέχρι τα χαράματα της επόμενης μέρας.

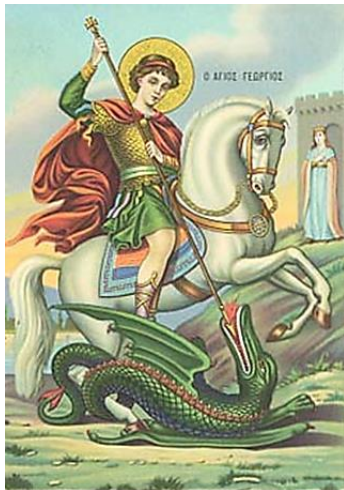
Νύχτα ακόμα, δύο-τρία κορίτσια μαζί, συνοδευόμενα από ένα μικρό αγόρι, το «φυλαχτάρη», φτιάχναν μια παρέα και ξεκινούσαν να επισκέπτονται τα σπίτια του

χωριού με τη Βάια στα χέρια. Έλεγαν τραγούδια της ημέρας καθώς το έθιμο απαιτούσε: «Βάια, Βάια του Βαϊού..», «Ένα μικρό μικρούτσικο, σαββατογεννημένο..», «Αρχοντες μι την αρχόντισσα..» κι άλλα πολλά, ανάλογα με την οικογένεια και τα μέλη της. Λόγια ίδια με αυτά που λέγονταν στα Κάλαντα των Χριστουγέννων με διαφορετικό όμως αυτή τη φορά ρυθμό.

Οι νοικοκυρές έδιναν στα κορίτσια αυγά, ξερά φρούτα και καμιά φορά και λεφτά, «για το καλό». Κι όταν χτυπούσε η πρώτη καμπάνα για την εκκλησία, τα κορίτσια κουρασμένα αλλά αρκετά ευχαριστημένα μοιράζονταν τα «δώρα τους» απ' το καλάθι, δίνοντας μερτικό και στο «φυλαχτάρη» κι ευχόταν να είναι και του χρόνου γερά για να γυρίσουν ξανά τη Βάια.

1.8. Ο Άγιος Γεώργιος

Το 303 μ.Χ. όταν άρχισαν οι διωγμοί του Διοκλητιανού, ο Γεώργιος δε δίστασε να ομολογήσει τη χριστιανική του πίστη προκαλώντας το μένος του Διοκλητιανού γιατί κατείχε μεγάλο αξίωμα και ήταν αγαπημένος του. Αρχικά του έταξε πλούτη, γη και

δούλους για να αλλαξοπιστήσει και όταν ο Γεώργιος αρνήθηκε τον υπέβαλε σε μια σειρά φρικτών βασανιστηρίων. Η χριστιανική παράδοση περιγράφει ότι αφού τον λόγχισαν, ξέσκισαν τις σάρκες του με ειδικό τροχό από μαχαίρια. Έπειτα, τον έριξαν σε λάκκο με βραστό ασβέστη και κατόπιν τον ανάγκασαν να βαδίσει με πυρωμένα μεταλλικά παπούτσια. Σύμφωνα με την χριστιανική παράδοση από όλες αυτές τις δοκιμασίες ο Θεός τον κράτησε θαυματουργά ζωντανό.

Ο Γεώργιος τελικά μαρτύρησε με αποκεφαλισμό, την Παρασκευή 23 Απριλίου του έτους 303 μ.Χ. Κατά τον υπολογισμό του χριστιανού ιστορικού και απολογητή

Αγίου Ευσεβίου, η ημέρα αυτή αντιστοιχούσε στην Παρασκευή της Διακαινησίμου του Πάσχα. Οι χριστιανοί πήραν το λείψανό του και το έθαψαν μαζί με αυτό της μητέρας του, η οποία μαρτύρησε την ίδια ή την επόμενη ημέρα. Σύμφωνα με την χριστιανική παράδοση, ο πιστός υπηρέτης του Γεωργίου, Πασικράτης, εκτελώντας την επιθυμία του, παρέλαβε το λείψανο του Γεωργίου, μαζί με αυτό της μητέρας του και τα μετέφερε στη Λύδδα της Παλαιστίνης. Από εκεί οι Σταυροφόροι τα μετέφεραν στη Δύση.

Η πίστη του Γεωργίου φαίνεται να γίνεται αφορμή να βαπτιστούν χριστιανοί οι στρατιωτικοί Ανατόλιος και Πρωτολέων, Βίκτωρ και Ακίνδυνος, Ζωτικός και Ζήνωνας, Χριστοφόρος και Σεβριανός, Θεωνάς, Καισάριος και Αντώνιος, των οποίων τη μνήμη εορτάζει η Εκκλησία στις 20 Απριλίου και η βασίλισσα Αλεξάνδρα, σύζυγος του Διοκλητιανού, μαζί με τους δούλους της Απολλώ, Ισαάκιο και Κοδράτο, των οποίων η μνήμη τιμάται στις 21 Απριλίου και η Αγία Νίκη.

Μετά το μαρτυρικό θάνατο του Γεωργίου μαρτύρησαν και οι συνδέσμοί του Ευσέβιος, Νέων, Λεόντιος, Λογγίνος και άλλοι τέσσερις μαζί. Τη μνήμη τους τιμά η Εκκλησία στις 23 Απριλίου. Βλέπουμε ότι με κέντρο την ημέρα του μαρτυρίου του Αγίου Γεωργίου δημιουργείται μέσα στο λειτουργικό χρόνο της Εκκλησίας ένας εορτολογικός κύκλος, ο οποίος καλλιεργείται περισσότερο από τα Τυπικά της Κωνσταντινούπολης, που ξεκινά στις 20 Απριλίου και τελειώνει στις 24 Απριλίου. Ο εορτολογικός αυτός κύκλος δείχνει την περίοπτη θέση του Αγίου Γεωργίου στη ζωή της Εκκλησίας. Από την υμνογραφία της Ορθόδοξης Εκκλησίας κοσμείται με τα επίθετα «ο μαργαρίτης ο πολύτιμος», «ο αριστεύς ο θείος», «ο λέων ο ένδοξος», «ο αστήρ ο πολύφωτος», «του Χριστού οπλίτης», «της ουρανού στρατιάς ο συνόμιλος». Ως εκ τούτου, συγκεντρώνει πολλές θαυμάσιες διηγήσεις και θρύλους, από τους οποίους ο σπουδαιότερος είναι αυτός που μιλάει για το φόνο του δράκοντα και τη σωτηρία της βασιλοπούλας. Σύμφωνα με την παράδοση, ένας δράκοντας φυλούσε το νερό μιας πηγής κοντά στη Σιλήνα της Λιβύης και το άφηνε να τρέχει μόνο όταν έβρισκε έναν άνθρωπο για να φάει. Το θύμα του οριζόταν με κλήρο από τους κατοίκους της περιοχής, προκειμένου να έχουν νερό και ολόκληροι στρατοί είχαν πολεμήσει με το τέρας, χωρίς αποτέλεσμα.

Ο κλήρος έφερε και τη σειρά μιας βασιλοπούλας, την οποία έσωσε ο Άγιος Γεώργιος σκοτώνοντας το δράκο. Τα ελληνικά έθιμα που αναβιώνουν στη χώρα μας στη μνήμη του Αγίου, συνδέονται συνήθως με αυτή την ιστορία, αλλά και τη σχέση του Αγίου με τον στρατό.

1.8.1. Τα έθιμα του Αγίου Γεωργίου

Το έθιμο των "πεχλιβανίδων"

Στην Ξάνθη, στο δημοτικό διαμέρισμα Ολβίου, η ημέρα του εορτασμού του Αγίου Γεωργίου είναι γεμάτη από πολιτιστικά δρώμενα. Από το μεσημέρι μια ομάδα

ντόπιων, κρατώντας τα παραδοσιακά όργανα νταούλι και ζουρνά, γυρνούν στις γειτονιές του χωριού, προσκαλώντας τους κατοίκους να παρακολουθήσουν του αγώνες πάλης. Νεαροί παλαιστές από διάφορα μέρη της βόρειας Ελλάδας, οι λεγόμενοι "πεχλιβανήδες", συγκεντρώνονται σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο και παλεύουν, χωρισμένοι σε ζευγάρια.

Φορώντας δερμάτινο παντελόνι, που το μαζεύουν μέχρι τα γόνατα και το δένουν σφιχτά στη μέση, παλεύουν μέχρι να ρίξουν κάτω τον αντίπαλο. Νικητής ανακηρύσσεται ο παλαιστής που θα καταφέρει να ρίξει τον άλλον, με τρόπο ώστε να ακουμπήσει την πλάτη του στο έδαφος ή αυτός που θα μπορέσει να κατεβάσει το παντελόνι του αντιπάλου του. Τα χρήματα που μαζεύονται από το κοινό, δίνονται

"μπαξίσι" σε αυτόν που θα νικήσει. Το έθιμο λέγεται ότι αναπαριστά τη μάχη του Αγίου Γεωργίου με τον δράκο και ήρθε στην Ελλάδα από τους πρόσφυγες της Κωνσταντινούπολης.

Κάθε χρόνο στην γιορτή του Αγίου Γεωργίου, στο Νέο Σούλι Σερρών γίνεται αναπαράσταση της νίκης του Αγίου στην πάλη του με τον δράκο. Δυο μαυροφορεμένες κοπέλες οδηγούν τη βασιλοπούλα, που σύμφωνα με το μύθο είχε κληρωθεί για να θυσιαστεί από το θηρίο, στην πλατεία του χωριού. Σε μικρή απόσταση τοποθετείται ένα ομοίωμα του δράκου. Αμέσως μετά καταφθάνει ο Άγιος Γεώργιος πάνω σε ένα λευκό άλογο και με το κοντάρι του σκοτώνει τον δράκο και σώζει την βασιλοπούλα και το χωριό. Κάθε χρόνο στην γιορτή του Αγίου Γεωργίου, στο Νέο

Σούλι Σερρών γίνεται αναπαράσταση της νίκης του Αγίου στην πάλη του με τον δράκο. Δυο μαυροφορεμένες κοπέλες οδηγούν τη βασιλοπούλα, που σύμφωνα με το μύθο είχε κληρωθεί για να θυσιαστεί από το θηρίο, στην πλατεία του χωριού. Σε μικρή απόσταση τοποθετείται ένα ομοίωμα του δράκου. Αμέσως μετά καταφθάνει ο Άγιος Γεώργιος πάνω σε ένα λευκό άλογο και με το κοντάρι του σκοτώνει τον δράκο και σώζει την βασιλοπούλα και το χωριό. Ακολουθεί γλέντι με χορό, κρασί και παραδοσιακό φαγητό. Ο Άγιος Γεώργιος είναι ένας αγαπημένος Άγιος των Λημνίων, για αυτό και τιμάται ιδιαίτερα στην Ανατολική Λήμνο. Πλήθος κόσμου συμμετέχει κάθε χρόνο στην αναβίωση του εθίμου των ιπποδρομιών, που γιορτάζεται με ιδιαίτερη λαμπρότητα στο χωριό Καλλιόπη και έχει τις ρίζες του στην Τουρκοκρατία. Προς τιμήν του Αγίου, οι κάτοικοι του χωριού ετοιμάζουν τα άλογα τους για τον αγώνα, ενώ οι καβαλάρηδες φορούν τιμητικά ένα κόκκινο μαντήλι στο λαιμό τους. Τη διοργάνωση αναλαμβάνει ο Αθλητικός Ιππικός Εξωραϊστικός Σύλλογος «Κέρος» Καλλιόπης, με τη συνδρομή του Δήμου Λήμνου.

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας στις ιπποδρομίες συμμετείχαν δυο ομάδες, μια Χριστιανών και μια μουσουλμάνων, οι οποίοι σεβάστηκαν το έθιμο. Μόνο στον πόλεμο του '40 είχε σταματήσει το έθιμο για δυο χρόνια, καθώς δεν υπήρχαν νέοι στο χωριό για να αγωνιστούν. Στις μέρες μας, οι κάτοικοι της Καλλιόπης και άλλων γειτονικών χωριών, εκτρέφουν και προπονούν άλογα, αποκλειστικά και μόνο για να λάβουν μέρος στις Ιπποδρομίες του Αγίου Γεωργίου. Ο νικητής στεφανώνεται στο προαύλιο της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου και βραβεύεται με ένα συμβολικό ποσό. Αμέσως μετά ανοίγει το χορό στο πανηγύρι που διοργανώνεται στην πλατεία του χωριού.

1.9. «Πανηγυράκι»

Η Αράχωβα κάθε χρόνο, επί τρεις μέρες, γιορτάζει τον πολιούχο της Άγιο με το ξακουστό «Πανηγυράκι». Οι κάτοικοι της πόλης, κάθε ηλικίας, γιορτάζουν ντυμένοι με τις παραδοσιακές του φορεσιές, οι άντρες φορώντας φουστανέλα και οι γυναίκες τοπικά φορέματα. Με ιδιαίτερη λαμπρότητα και σε κλίμα βαθειάς συγκίνησης πραγματοποιείται η λιτανεία της εικόνας του Αγίου Γεωργίου στους δρόμους της πόλης. Κωδωνοκρουσίες και κανονιοβολισμοί γεμίζουν την ατμόσφαιρα, δημιουργώντας ένα κλίμα ευφορίας.

Κατά τη διάρκεια των τριήμερων εορταστικών εκδηλώσεων, αναβιώνουν παλιά έθιμα, όπως αθλητικοί αγώνες και πάλη. Τις εντυπώσεις κλέβουν οι γέροντες, οι οποίοι αγωνίζονται στην ανάβαση του ανηφορικού δρόμου πάνω από την εκκλησία. Στο τέλος της γιορτής στρώνεται ένα μεγάλο τραπέζι στην αυλή της εκκλησίας και το γλέντι "ανάβει" με τους παραδοσιακούς ρουμελιώτικους χορούς.

1.10. Ιπποδρομίες

Ο Άγιος Γεώργιος είναι ένας αγαπημένος Άγιος των Λημιών, για αυτό και τιμάται ιδιαίτερα στην Ανατολική Λήμνο. Πλήθος κόσμου συμμετέχει κάθε χρόνο στην αναβίωση του εθίμου των ιπποδρομιών, που γιορτάζεται με ιδιαίτερη λαμπρότητα στο χωριό Καλλιόπη και έχει τις ρίζες του στην Τουρκοκρατία. Προς τιμήν του Αγίου, οι κάτοικοι του χωριού ετοιμάζουν τα άλογα τους για τον αγώνα, ενώ οι καβαλάρηδες φορούν τιμητικά ένα κόκκινο μαντήλι στο λαιμό τους. Τη διοργάνωση αναλαμβάνει ο Αθλητικός Ιππικός Εξωραϊστικός Σύλλογος «Κέρος» Καλλιόπης, με τη συνδρομή του Δήμου Λήμνου.

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας στις ιπποδρομίες συμμετείχαν δυο ομάδες, μια Χριστιανών και μια μουσουλμάνων, οι οποίοι σεβάστηκαν το έθιμο. Μόνο στον πόλεμο του '40 είχε σταματήσει το έθιμο για δυο χρόνια, καθώς δεν υπήρχαν νέοι στο χωριό για να αγωνιστούν. Στις μέρες μας, οι κάτοικοι της Καλλιόπης και άλλων γειτονικών χωριών, εκτρέφουν και προπονούν άλογα, αποκλειστικά και μόνο για να λάβουν

μέρος στις Ιπποδρομίες του Αγίου Γεωργίου. Ο νικητής στεφανώνεται στο προαύλιο της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου και βραβεύεται με ένα συμβολικό ποσό. Αμέσως μετά ανοίγει το χορό στο πανηγύρι που διοργανώνεται στην πλατεία του χωριού.

1.11. Γιορτή στην περιοχή Χίλια του Νομού Έβρου

Μία παράδοση που πάει εφτά αιώνες πίσω αναβιώνει στο οροπέδιο Χίλια, στα σύνορα των νομών Ροδόπης και Έβρου, αναβιώνει το τριήμερο 16, 17 και 18 Αυγούστου. Στην τοποθεσία Χίλια κοντά στο χωριό Μ. Δέρειο (ορεινή Ροδόπη, στον Έβρο στα σύνορα με το νομό Ροδόπης), στις αρχές Αυγούστου πραγματοποιείται κάθε χρόνο, το πανηγύρι των Χιλίων. Φέτος η νηστεία των μουσουλμάνων και η γιορτή του ΡαμαζάνΜπαϊράμ που ξεκινάει στις 7 Αυγούστου μετέθεσε χρονικά το πανηγύρι και έτσι αυτό θα γίνει στα μέσα του Αυγούστου.

Η πάλη με λάδι ένα είδος ελληνορωμαϊκής/ελεύθερης πάλης - περισσότερο ελεύθερης, όπου οι παλαιστές παλεύουν λαδωμένοι. Στη συγκεκριμένη πάλη, όταν οι ώμοι του αντιπάλου ακουμπήσουν στο έδαφος, αυτός χάνει. Οι παλαιστές ονομάζονται πεχλιβάνηδες και φοράνε στενά δερμάτινα χειροποίητα παντελόνια πάλης που ονομάζονται κισπέτια ή κιουσπέτια (τα οποία κατασκευάζονται από δέρματα ζώων όπως βουβαλιών ή μοσχαριών. Η συγκεκριμένη πάλη θεωρείται εθνικό άθλημα της Τουρκίας και συσχετίζεται με την πάλη Kurash των Ουζμπέκων, την πάλη Khuresh της Τούβας αλλά και την πάλη Kōrās των Τατάρων. Τα τελευταία χρόνια η πάλη με λάδι έχει αποκτήσει οπαδούς και σε δυτικές χώρες όπως την Ολλανδία και την Ιαπωνία. Στην Ελλάδα πανηγύρια πάλης με λάδι οργανώνονται στην περιοχή των Νομών Ροδόπης-Έβρου και στην περιοχή του Νομού Σερρών.

Ο μειονοτικός πολιτιστικός εκπαιδευτικός σύλλογος Χίλια έχει αναλάβει και φέτος τη διοργάνωση, με την υποστήριξη του Δήμου Αρριανών. Ο Αχμέτ Ιμπράμ αναδείχθηκε φέτος ο αγάς του πανηγυριού.

Στη Ροδόπη τα τελευταία χρόνια, παράλληλα με τους αγώνες πάλης, το πανηγύρι έχει εξελιχθεί σε ένα υπαίθριο παζάρι με προβολές πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Νωρίτερα από κάθε άλλη χρονιά αναβιώνει φέτος μία παράδοση αιώνων στο οροπέδιο Χίλια, στα σύνορα των νομών Ροδόπης και Έβρου. Στην τοποθεσία Χίλια κοντά στο χωριό Μ. Δέρειο (ορεινή Ροδόπη, στον Έβρο στα σύνορα με το νομό Ροδόπης), ξεκινάει σήμερα Παρασκευή 28 Ιουλίου το πανηγύρι των Χιλίων και θα διαρκέσει έως και την Κυριακή 30 Ιουλίου.

Ο μειονοτικός πολιτιστικός εκπαιδευτικός σύλλογος Χίλια έχει αναλάβει και φέτος τη διοργάνωση, με την υποστήριξη του Δήμου Αρριανών.

Στο πανηγύρι ξεχωρίζουν οι παραδοσιακοί αγώνες πάλης με λάδι. Οι παλαιστές ονομάζονται πεχλιβάνηδες και φοράνε στενά δερμάτινα χειροποίητα παντελόνια πάλης που ονομάζονται κισπέτια ή κιουσπέτια (τα οποία κατασκευάζονται από δέρματα ζώων όπως βουβαλιών ή μοσχαριών.

Η συγκεκριμένη πάλη θεωρείται εθνικό άθλημα της Τουρκίας και συσχετίζεται με την πάλη Kurash των Ουζμπέκων, την πάλη Khuresh της Τούβας αλλά και την πάλη Kōgās των Τατάρων. Τα τελευταία χρόνια η πάλη με λάδι έχει αποκτήσει οπαδούς και σε δυτικές χώρες όπως την Ολλανδία και την Ιαπωνία. Στην Ελλάδα πανηγύρια πάλης με λάδι οργανώνονται στην περιοχή των Νομών Ροδόπης-Έβρου και στην περιοχή του Νομού Σερρών.

1.12. Κουρμπάν Μπαϊράμι (Γιορτή Θυσίας)

Το Κουρμπάν Μπαϊράμι ή αλλιώς Μπαϊράμ θεωρείται μία από τις μεγαλύτερες κινητές μουσουλμανικές εορτές. Γιορτάζεται 70 μέρες μετά το τέλος της νηστείας του θρησκευτικού μήνα Ραμαζάν (Ραμαζάνι). Από παλιά οι μουσουλμάνοι της Κω γιορτάζουν τόσο το Μπαϊράμι, όσο το Πάσχα και παίρνουν μέρος στα πανηγύρια.

1.12.1. Τι Γιορτάζουν και τι σημαίνει;

Με τη γιορτή αυτή οι μουσουλμάνοι γιορτάζουν την άφιξη του Αβραάμ. Θυμίζει κάτι από το Πάσχα της Χριστιανοσύνης. «Κουρμπάν» λέγεται επειδή θυσιάζουν ζώο και «Μπαϊράμι» σημαίνει γιορτή. Είναι γνωστή ως η «Γιορτή της Θυσίας», γιατί προσφέρονται ζώα για θυσία, σε ανάμνηση της θυσίας του Αβραάμ και συμπίπτει με την Ιερή Αποδημία του Μωάμεθ. «Η θυσία» αποτελεί ένα από τα σημαντικά προσκυνήματα των Μουσουλμάνων και κατέχει μια σημαντική θέση στη θρησκευτική τους ζωή.

1.12.2.Εορτασμός

Για τη συγκεκριμένη γιορτή δεν προηγείται νηστεία. Το Μπαϊράμι του Κουρμπανιού διαρκεί 4 μέρες.

Την πρώτη ημέρα της εορτής όλα τα μέλη της οικογένειας ξυπνούν νωρίς για να κάνουν τις τελευταίες προετοιμασίες. Οι άνδρες πηγαίνουν στο τζαμί για την ειδική εορταστική προσευχή της θυσίας (Μπαϊράμ Ναμάζι). Η διαδικασία της σφαγής ξεκινά όταν επιστρέψουν σπίτι. Από την προηγούμενη μέρα η ράχη του ζώου καλύπτεται με 'κνα' που κοκκινίζει μέχρι την ώρα της σφαγής. Στο ζώο δίνεται νερό και αλάτι, τα μάτια του είναι τυλιγμένα μ' ένα καθαρό μαντήλι και το πρόσωπό του είναι στραμμένο προς τη Μέκκα. Απαγγέλλονται εδάφια του Κορανίου και μετά κόβεται ο λαιμός. όπως, χαρακτηριστικά λένε: ευλογούνται απ' τον χότζα οι «τυχείες», τα ζώα δηλαδή που σφαγιάζονται για να καταναλωθούν.

Σε κάθε οικογένεια αντιστοιχεί ένα ζώο, εκτός αν πρόκειται για αγελάδα. Τα τρία τέταρτα του ζώου μοιράζονται στους οικονομικά ασθενέστερους και γενικά στους φίλους και γείτονες. Αν μια οικογένεια τάξει το σφάγιο στη μνήμη κάποιου νεκρού, η σφαγή γίνεται την παραμονή.

Ο τρόπος εορτασμού, καθώς και οι διάφορες εκδηλώσεις που το ακολουθούν ποικίλουν από περιοχή σε περιοχή. Το μεσημέρι συνεστιάζονται όλοι μαζί, σε τραπέζια με άφθονες λιχουδιές και παραδοσιακά σκευάσματα, ενώ το βράδυ γλεντούν με φίλους. Την παραμονή συνηθίζουν να επισκέπτονται τους τάφους των αποθανόντων μελών της οικογένειας.

Επίσης, κατά τη διάρκεια του Μπαϊραμιού, φίλοι, γείτονες και συγγενείς επισκέπτονται ο ένας τον άλλο, για να γιορτάσουν μαζί. Σύμφωνα με την παράδοση, οι μουσουλμάνοι προσφέρουν κολόνια, καραμέλες και καφέ στους μουσαφίρηδες. Οι σφαγές και τα γεύματα συνεχίζουν καθ' όλη τη διάρκεια του Μπαϊραμιού.

1.13. Η Αγία Βαρβάρα και τα παραδοσιακά έθιμα της Θράκης

Στις 4 Δεκεμβρίου η ορθόδοξη εκκλησία γιορτάζει τη μνήμη της Αγίας Βαρβάρας. Η Αγία Βαρβάρα είναι προστάτιδα του πυροβολικού και των παιδιών, τα οποία τα φυλάει από τις σοβαρές παιδικές αρρώστιες.

Την ημέρα αυτή, σε όλη τη Θράκη φτιάχνεται από νωρίς η «Βαρβάρα», μια γλυκιά νηστίσιμη σούπα από σιτάρι, σταφίδες, σουσάμι, καρύδια και άλλους σπόρους, σύμφωνα με την παραδοσιακή συνταγή του κάθε σπιτιού και τόπου.

Το έθιμο αυτό λέγεται πως κρατάει από την εποχή που ο πατέρας της Αγίας Βαρβάρας, Διόσκουρος, άρχοντας της Ηλιούπολης και ιερέας των ειδώλων, βάλθηκε να εξοντώσει τους χριστιανούς δηλητηριάζοντας το ψωμί τους. Η Βαρβάρα όμως ειδοποίησε τους Χριστιανούς να αποφύγουν εκείνες τις

μέρες το ψωμί και να βράζουν και να τρώνε ότι καρπούς είχαν φυλαγμένους στο σπίτι τους.

Έτσι, την παραμονή της γιορτής της τα σπιτικά συνηθίζουν να ετοιμάζουν τη "Βαρβάρα", βράζοντας στάρι και διάφορους καρπούς (καρύδια, μύγδαλα, ρόδια, σταφίδες) ή φρούτα (συνήθως μήλο) ψιλοκομμένα και μπόλικη μυρωδικά, όπως κανέλα. Τα ξημερώματα της γιορτής της Αγίας Βαρβάρας, οι νοικοκυρές έστελναν σε γείτονες, συγγενείς και φίλους ένα πιάτο "βαρβάρα" και αυτοί τους ανταπέδιδαν το ίδιο. Στη "βαρβάρα" απέδιδαν ευεργετικές ιδιότητες (θεραπεία από την ευλογία) και στην Αγία Βαρβάρα ότι δίνει δύναμη και πολλαπλασιάζει τα αγαθά.

Στη Δράμα, το έθιμο με τα караβάκια της Αγίας Βαρβάρας στη λίμνη που στον πυθμένα της βρίσκονται τα θεμέλια από το παλιό εκκλησάκι της Αγίας Βαρβάρας, είναι μια μέρα που περιμένουν και γιορτάζουν ιδιαίτερα τα παιδιά.

Σύμφωνα με το θρύλο, όταν το 1830 η Δράμα κατακτήθηκε από τους Τούρκους, το εκκλησάκι της Αγίας Βαρβάρας γκρεμίστηκε για να χτιστεί στη θέση του ένα τζαμί. Τα σχέδια των κατακτητών όμως άλλαξαν ανήμερα της Αγίας Βαρβάρας, όταν η περιοχή πλημμύρισε με νερό και έτσι το τζαμί δεν χτίστηκε ποτέ. Από τότε η Αγία Βαρβάρα έγινε η πολιούχος της Δράμας και ακριβώς απέναντι από τη λίμνη χτίστηκε η καινούρια εκκλησία της Αγίας.

Στη μνήμη αυτού, κάθε χρόνο στις 3 Δεκεμβρίου, παραμονές της γιορτής της Αγίας Βαρβάρας, αφήνονται στη λίμνη караβάκια φτιαγμένα από παιδικά χεράκια πάνω στα οποία καίνε κεράκια, προσφέροντας στους θεατές ένα μοναδικό θέαμα. Ότι καιρό και να έχει, πάντα στις 3 Δεκεμβρίου μόλις σουρουπώσει οι μικροί караβοκύρηδες βρίσκονται στις θέσεις τους και καμαρώνουν το καράβι τους μέχρι να καεί ή να πλεύσει μακριά μαζί με τα υπόλοιπα.

1.14. Το πρωτοχρονιάτικο έθιμο της Σούρβας

Το έθιμο της Σούρβας «είναι ουσιαστικά το ποδαρικό», σε κάποια μέρη της Θράκης το έκαναν και από το βράδυ. Είχαν μια βέργα σούρβας και πήγαιναν από σπίτι σε σπίτι και έλεγαν ένα τραγούδι. Σε κάθε χωριό έλεγαν διαφορετικό τραγούδι. Έβαζαν τα παιδιά να ανακατέψουν τα κάρβουνα ώστε να φύγουν τα κακά δαιμόνια».

Σούρβα λέγονται τα κάλαντα της παραμονής της Πρωτοχρονιάς. Τα παιδιά έλεγαν τα κάλαντα περιμένοντας ως φιλοδώρημα καρπούς (μεταξύ των οποίων και σούρβα, τους καρπούς της σουρβιάς) και κρατούσαν στο χέρι τους τη σουρβάκα, ένα ξύλο από σούρβα, για να χτυπούν τις πόρτες, να τους ανοίξουν.

Σε άλλες περιοχές παρακαλούσαν και παρακινούσαν τις νοικοκυρές να τους δώσουν για φιλοδώρημα ψαχνό κομματάκι χοιρινό και όχι κρέας που θα ήταν σαν γαϊδουρινό πετσί: *Σούρβα μπάμπουτσι,τσι,τσι, κι όχι τσγκατζιόλας του πιτσι*. Η σουρβίνα ήταν μια ξύλινη σούβλα συνήθως από ξύλο κρυνιάς ή κυδωνιάς, ξεφλουδισμένη και πελεκημένη με σουβλερή μύτη στην επάνω μεριά για να τρυπούν και να περνούν σ'

αυτή τα κομματάκια του χοιρινού και τα λουκάνικα που τους έδιναν για αντίδωρο στα κάλαντα τους. Κάτω, στο χοντρότερο μέρος, σχεδίαζαν τη χειρολαβή με σκαλιστές ζωγραφιές, σχέδια και γράμματα.

1.15. Το έθιμο "Καμήλα" – Θούριο

Οικατοικοι του Θουρίου της επαρχίας Διδυμοτείχου είναι πρόσφυγες από το χωριό Αλατζί της Ανατολικής Θράκης. Την παραμονή του Αγίου Βασιλείου κάνανε το έθιμο της "Καμήλας". Πολύ παλιά το έθιμο αυτό το 'κανε μόνο μια ομάδα νέων, αργότερα έγιναν περισσότερες οι ομάδες και οπωσδήποτε πιο πολλές και οι καμήλες. Τα τελευταία χρόνια το έθιμο γίνεται υπό μορφή αναβίωσης πια, από τα μέλη των πολιτιστικών συλλόγων του χωριού.

Από μέρες πιο μπροστά, τα παλληκάρια ετοίμαζαν την καμήλα. Έφτιαχναν ένα ξύλινο πλαίσιο, σε σχήμα ισοσκελούς τριγώνου, με τις πλάγιες πλευρές πιο μεγάλες ώστε να εξέχουν λίγο. Πάνω σ' αυτό το πλαίσιο

στήριζαν ένα σκελετό, από βέργες μουριάς, καμπουριαστό. Αυτός ο σκελετός θα ήταν ο κορμός της καμήλας, σκεπασμένος με σταχτιές κουβέρτες. Ένα κομμάτι ξύλο, που το τύλιγαν με δέρμα λαγού, αποτελούσε το λαιμό της καμήλας, και ένα κranία, από λαγό ή πρόβατο, το κεφάλι της. Για μάτια βάζανε δύο γυαλιστερούς βώλους και για γλώσσα μια κόκκινη πιπεριά. Την ουρά τη φτιάχναμε με μια λουρίδα προβιά (είχαν τότε πολλές προβιές, κόζιες) με μια φούντα από μαλλιά, πλεγμένα ανάλογα.

Δύο παλληκάρια έμπαιναν από κάτω και σήκωναν την καμήλα έτσι ώστε να φαίνονται μόνο τα τέσσερα πόδια τους, ενώ από το λαιμό της κρεμόταν μια κουδούνα. Την καμήλα συνόδευαν ο καμηλιέρης, παλληκάρι μεταμφιεσμένο σε ανατολίτη με γυναικεία ρούχα (θα τον συναντήσουμε και με παραδοσιακή φορεσιά του χωριού) και μαυρισμένο πρόσωπό του ένας νέος, σαν βοηθός του καμηλιέρη, ο ταμίας και μερικά άλλα πρόσωπα. Επίσης, ένα γαϊδουράκι, πάνω στο οπαίο έβαζαν την τροφή της καμήλας και τα δώρα που τους έδιναν. Αν κάποιος από την παρέα ήξερε να παίζει μουσικό όργανο, π.χ. γκάιντα, συνόδευε κι αυτός την καμήλα.

Ξεκινούσαν από το πρωί, για να επισκεφτούν τα σπίτια του χωριού με τη σειρά. Αυτοί που βαστούσαν το σώμα της καμήλας, με κατάλληλες κινήσεις, προσπαθούσαν να παραστήσουν το περπάτημά της. Όταν έμπαιναν στις αυλές των σπιτιών, το όργανο έπαιζε κάποιο σκοπό και η καμήλα χόρευε. Λέγανε το τραγούδι της καμήλας (συνήθως όταν δεν υπήρχε όργανο):

*"Σήκου αφεντικό, σήκου αφεντικό,
η καμήλα ήρθε, την πόρτα σου χτυπάει
και σε τραγουδάει.
Δώσε την ευχή σου μέσα από την καρδιά σου,
να πάει η χρονιά καλή και το εισοδήμά σου.
Τρώει καλαμπόκι κι κριθάρι,
αλλά άμα φάει σίκαλη κλωτσάει.
Και για μας δώσε λουκάνικο και παστό".*

Ο καμηλάρης στο μεταξύ, με μια βέργα στο χέρι, κάνει πως δέρνει την καμήλα ή ακόμα και την διατάζει. Οι νοικοκυρές δίνουν δώρα στα παλληκάρια, και συνήθως αυτά που ζητούν με το τραγούδι. Η καμήλα λένε πως παράσταινε τον ερχομό του Αϊ-Βασίλη, ο οποίος τα χρόνια εκείνα, που έλειπαν τα συγκοινωνιακά μέσα, ταξίδευε με την καμήλα. Αλλά υπάρχει και δεύτερη άποψη, που την υποστηρίζουν μάλιστα και οι ντόπιοι κάτοικοι σύμφωνα με αυτήν η καμήλα συμβολίζει το ταξίδι των μάγων, που πήγαν τα δώρα στο Χριστό. Εξάλλου, και τα μέλη του θιάσου της καμήλας, γυρίζοντας τα σπίτια του χωριού, μαζεύουν δώρα για το Χριστό έτσι τουλάχιστον λένε στους νοικοκυραίους.

1.16. Το έθιμο της Πιρπιρούνας ή Περπερούνας

Το έθιμο το συναντούμε στον Έβρο και με την ονομασία «Ντόντουλος» ή «Ντόντολα».

Ένα μεγάλο τμήμα του εισοδήματος του Εβρίτη βασιζόταν από αρχαιοτάτων χρόνων στις αγροτικές δραστηριότητες. Έτσι, σε περιόδους ανομβρίας υπήρχε πρόβλημα, επειδή η σοδειά ήταν πιθανό να μην επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Κατά τις περιόδους αυτές φυσικά, οι αγρότες δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα περισσότερο από μια προσευχή για να παρακαλέσουν το θεό τους να στείλει την πολύτιμη βροχή. Μέρος στην παράκληση προς το θεό έπαιρναν και τα θηλυκά του χωριού με το έθιμο της "ΠΙΡΠΙΡΟΥΝΑΣ" ή "ΠΕΡΠΕΡΟΥΝΑΣ"

Σύμφωνα με το έθιμο, ένα ορφανό και φτωχό κοριτσάκι ντυνόταν με αγριόχορτα, τα οποία στερεώνονταν στο κορμάκι του με φλούδες από μουριά. Το κοριτσάκι αυτό παρίστανε την λεγόμενη πιρπιρούνα. Η πιρπιρούνα συνοδευόμενη από τα υπόλοιπα μικρά κορίτσια του χωριού γυρνούσαν από πόρτα σε πόρτα τραγουδώντας ένα τραγούδι που λεγόταν επίσης "πιρπιρούνα". Κάθε φορά που τα κορίτσια έφταναν σε κάποιο σπίτι, βουτούσαν τα βούζια (αγριόχορτα) στο μαστραπά (δοχείο γεμάτο νερό) που κρατούσαν και μ' αυτό κατέβρεχαν τη νοικοκυρά. Το ίδιο έκανε και η νοικοκυρά βρέχοντας τα χόρτα.

Κάθε φορά που η παρέα των κοριτσιών περνούσε απο κάποιο σπίτι, η νοικοκυρά κερνούσε σε αυτήν φαγώσιμα. Αφού τελείωνε η "περιφορά" της πιρπιρούνας στο χωριό, οι γυναίκες μαζεύονταν σ' ένα σπίτι και έφτιαχναν πίτες για το γλέντι που θα ακολουθούσε το βράδυ.

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ: Το ντυμένο με φύλλα κορίτσι, συμβόλιζε τη διψασμένη βλάστηση που αναζητούσε απεγνωσμένα το νερό για να καρποφορήσει. Επίσης, επιλεγόταν ένα ορφανό παιδί, γιατί πίστευαν ότι έτσι θα δημιουργηθεί μεγαλύτερο αίσθημα λύπης στο θεό.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΙΡΠΙΡΟΥΝΑ:

Πιρπιρούναπιρπατί, του θιό παρακαλεί (X2)
Του θιό παρακαλεί, για να βρέξει μια βροχή (X2)
Για να βρέξει μια βροχή, μια βροχή καλή βροχή(X2)
Μια βροχή καλή βροχή, να βραχούν οι τσουμπανοί (X2)
Να βραχούν οι τσουμπανοί, τσουμπανοί,γιαλαδαροί(X2)
Τσουμπανοί, γιαλαδαροί μι τα πρόβατα τς' μαζί (X2)
Μι τα πρόβατα τς' μαζί κι μι ταγιλάδια τους
Κι μι τα γιλάδια τους κι μι τα βουβάλια τους.
Βρέξει κύργι δυο νιρά, να καρπίσουν τα σπαρτά (X2)
Να καρπίσουν τα σπαρτά, να 'χουμι καλή σουδειά (X2)
Όσιςτρύπις στου δυρμόν', τόσιςθιμουνιές στ' αλών' (X2)
Όσα φύλλα στα κλαδιά, τόσους βιός στ' αφιντικά (X2)

Οι στίχοι του τραγουδιού διέφεραν από χωριό σε χωριό. Έτσι μία άλλη παραλλαγή είναι:

Περπερούναπερπατεί,
για βροχή παρακαλεί.
Κύριε, ρίξε μια βροχή
μια βροχή καματερή.
Μπάρες μπάρες τα νερά
λίμνες λίμνες τα κρασιά .
κάθε κούτσουρο καλάθι
κάθε στάχυ και ταγάρι,
για να σκάζ' ο αλευράς
γιατί δεν πωλεί ακριβά
και να χαίρεται ο φτωχός
μ' όλη του τη φαμελιά.

1.17. Αρραβώνας και γάμος των Μουσουλμάνων της Θράκης

1.17.1.Ο Αρραβώνας

Ο αρραβώνας είναι η υπόσχεση γάμου και η πρώτη ουσιαστική δέσμευση του ζευγαριού. Μέσα από αυτήν ο άντρας και η γυναίκα ενώνονται και βρίσκουν την ευκαιρία να γνωριστούν καλύτερα και να προετοιμαστούν για το γάμο και την υπόλοιπη ζωή τους μαζί. Γίνεται στο σπίτι ή σε κάποια αίθουσα γάμου όπου και βάζουν επίσημα τα δαχτυλίδια αρραβώνα που είναι και για τους δύο το ίδιο δαχτυλίδι, κι όχι κάποιο δαχτυλίδι που θα φορέσει μόνο η κοπέλα.

Συνήθως τότε ορίζεται και η ημερομηνία του γάμου. Ο αρραβώνας μπορεί να τελεστεί αμέσως μετά το προξενιό ή την γνωριμία του ζευγαριού, ή κάποια άλλη μέρα, όποτε αποφασίσουν οι οικογένειες και το ζευγάρι.

Σύμφωνα με την παράδοση δεν γίνονται γάμοι ανάμεσα στα δύο Μπαϊράμ, δηλαδή στις 70 μέρες που μεσολαβούν μεταξύ τους. Το Μπαϊράμι είναι κινούμενη γιορτή.

Στο διάστημα του αρραβώνα μεσολαβούν όμως διάφορες θρησκευτικές και άλλες γιορτές όπου γαμπρός και νύφη τηρούν τα έθιμα των αρραβωνιασμένων. Όπως είναι το ΚουρμπάνΜπαϊράμ, όπου ο γαμπρός αγοράζει ένα ζωντανό αρνί, του βάζει στο κεφάλι κορδέλες κόκκινες και ένα χρυσό κόσμημα που μπορεί να είναι λίρα ή ακόμη κι ένα βραχιόλι και το στέλνει στη νύφη. Το αρνί αυτό σφάζεται από την οικογένεια της νύφης και καλούν την οικογένεια του γαμπρού σε τραπέζι όπου το κυρίως πιάτο είναι το αρνί. Το υπόλοιπο κρέας το δίνουν σε φτωχές οικογένειες.

1.17.2.Η τέλεση του αρραβώνα

Οι γονείς του γαμπρού, μαζί με την υπόλοιπη οικογένεια του γαμπρού, πηγαίνουν να ζητήσουν την νύφη από τους γονείς της. Και η νύφη περιμένει έξω τον γαμπρό. Ο γαμπρός προσφέρει λουλούδια στη νύφη και όλοι μαζί μπαίνουν μέσα στο σπίτι της νύφης. Η νύφη ετοιμάζει καφέ για όλους αλλά στον γαμπρό σερβίρει καφέ με αλάτι. Εάν ο γαμπρός πει όλο το φλιτζάνι του αρμυρού καφέ, αποδεικνύει τον ανδρισμό του και την προθυμία του να παντρευτεί το κορίτσι. Αργότερα, ‘‘ζητάνε’’ τη νύφη και οι γονείς της νύφης, τη ‘‘δίνουν’’.

Την ημέρα του αρραβώνα, η νύφη πηγαίνει στην κομμώτρια και της στολίζει τα μαλλιά. Στη συνέχεια, η νύφη επιστρέφει στο σπίτι και περιμένει τα συμπεθεριά. Τα συμπεθεριά φέρνουν το φόρεμα της νύφης και ο γαμπρός την παίρνει για να τραβήξουν φωτογραφίες και βίντεο.

Αργότερα, το ζευγάρι επιστρέφει και υποδέχεται τους συγγενείς και φίλους. Ετοιμάζουν τα τραπέζια και αρχίζουν το χορό. Κάποιος από τους συγγενείς πηγαίνει να παραλάβει την τούρτα και χορεύουν για λίγη ώρα ακόμη. Στη συνέχεια, τοποθετείται η τούρτα στο τραπέζι με μία σαμπάνια, 2 ποτήρια και λουλούδια. Όλα είναι έτοιμα και το ζευγάρι πίσω από το τραπέζι κόβει την τούρτα. Στη συνέχεια ο

γαμπρός ανοίγει τη σαμπάνια και βάζει στα ποτήρια. Πίνουν τη σαμπάνια με χέρια σταυρωτά.

Η πεθερά της νύφης κρεμάει στο ζευγάρι χρυσαφικά ή δίνει χρήματα. Ο πεθερός δίνει αλυσίδα στον γαμπρό του και η πεθερά, ρολόι. Μετά όλοι οι παρευρισκόμενοι δίνουν λεφτά και χρυσαφικά στο ζευγάρι. Στη συνέχεια βάζουν τις βέρες και φιλούν τα χέρια όλων.

Ύστερα αρχίζει το γλέντι. Η νύφη και ο γαμπρός χορεύουν έναν αργό χορό και ακολουθούν και οι υπόλοιποι. συνήθως οι μεγαλύτεροι σε ηλικία αποχωρούν σε άλλο δωμάτιο και πίνουν καφέ, ενώ η νεολαία συνεχίζει το γλέντι.

1.17.3. Τα έθιμα πριν την τέλεση του γάμου

*Vurun gelinin kinasini
Görsün annası aglasın...*

*Βάλε τη χένα στη νύφη
Να το δει η μάνα και να κλάψει.....*

Τέσσερις μέρες πριν το γάμο γίνονται τα «κρεβάτια» και μια βραδιά πριν, γίνεται «η νύχτα της χένας». Η χένα είναι μια χρωστική ουσία που παράγεται από το φυτό λαουσονία. Τη χένα τη βάζουν οι νεαροί πριν πάνε φαντάρει, τα αγόρια στο έθιμο της περιτομής και οι νύφες. Την βραδιά της χένας μαζεύονται οι γυναίκες στο σπίτι της νύφης. Η νύφη έχει καλυμμένο το κεφάλι και το πρόσωπο μ' ένα τούλι κόκκινο, είναι ντυμένη με παραδοσιακή στολή και χορεύει μαζί με τις ανύπαντρες κοπέλες οι οποίες κρατούν κόκκινα κεριά και κάνουν έναν κυκλικό χορό, με τη νύφη να είναι η πρώτη του χορού. Τραγουδούν λυπητερά τραγούδια που αναφέρονται στο φευγικό της νύφης από την οικογένειά της.

Στη συνέχεια η νύφη κάθεται σε μια καρέκλα, τα κορίτσια συγκεντρώνονται γύρω της και μέσα σ' ένα πιάτο ανακατεύουν τη χένα με νερό. Γύρω από το πιάτο υπάρχουν κεράκια αναμμένα. Η νύφη κάθεται στην καρέκλα και της βάζουν τη χένα στην παλάμη. Η πεθερά προσθέτει ένα χρυσό νόμισμα που μπορεί να είναι λίρα ή κάτι άλλο, για καλή τύχη και μακροζωία και της κλείνει την παλάμη μ' αυτό. Το χέρι καλύπτεται με επίδεσμο, μέχρι την άλλη μέρα που ανοίγουν τον επίδεσμο, κι έχει μείνει η στάμπα του χρυσού.

1.17.4.Ο Γάμος

Τη μέρα του γάμου έρχονται όλοι στο σπίτι της νύφης για να ετοιμάσουν τα όργανα. Η νύφη βγαίνει έξω με τις φίλες της και χορεύουν. Μετά έρχεται ο γαμπρός και χορεύει με την νύφη. Μόλις σουρουπώνει η νύφη πηγαίνει μέσα και βάζει τη στολή για τη χένα.

Αγόρια και κορίτσια κάνουν γέφυρα με κεριά και περνάει η νύφη και ο γαμπρός, κρατώντας ένα μικρό ταπί με χένα. Χορεύουν και οι δυο. Μετά φεύγει ο γαμπρός και έρχονται οι φίλες τις νύφης και βάζουν χένα στα χέρια και στα πόδια. Στη συνέχεια, επιστρέφει ο γαμπρός, την παίρνει αγκαλιά, προκειμένου να μην αφήσει σημάδι στο πάτωμα του σπιτιού από τη χένα και πηγαίνουν στο δωμάτιο.

Τη δεύτερη μέρα βάζουν χένα στο γαμπρό. Την τρίτη μέρα έρχονται φίλοι και συγγενείς από την οικογένεια του γαμπρού και πηγαίνουν τη νύφη στο σπίτι του γαμπρού, όπου γίνεται τραπέζι για τους συγγενείς.

1.17.5.Πώς ξεκινάει η διαδικασία του γάμου από το σημείο που δίνεται ο «λόγος» από τις δύο οικογένειες;

Εφόσον γνωριστούν οι νέοι, οι γονείς του γαμπρού πηγαίνουν στο σπίτι της νύφης και ζητούν επίσημα την κοπέλα. Στο σπίτι της νύφης στρώνουν ένα χαλάκι και κάθονται οκλαδόν γύρω-γύρω και οι δύο πλευρές και στο σημείο εκείνο ζητούν τη νύφη επίσημα από τους γονείς της. Λένε “Με την ευχή του Θεού και με την ευχή του Μωάμεθ, ζητάμε την κόρη σας για το γιο μας....”!

Η μεριά της νύφης δεν απαντά αμέσως, το αίτημα πρέπει να διατυπωθεί τρεις φορές. Τότε μόνο λένε το “ναι” κι έτσι δίνεται ο λόγος και γίνεται ο προ- αρραβώνας. Είναι η στιγμή που ο γαμπρός βάζει στο δάχτυλο της κοπέλας ένα δαχτυλίδι υπόσχεσης και πάνω στο χαλάκι ρίχνουν λεφτά και οι δύο πλευρές προς ενίσχυση του ζευγαριού. Εκείνη την ημέρα ορίζεται η ημερομηνία του αρραβώνα. Η επόμενη κίνηση του γαμπρού είναι να στείλει τον μπακλαβά!

Ο γαμπρός στέλνει πρώτος ένα μεγάλο ταπί μπακλαβά, το οποίο είναι στολισμένο από ελεύθερες κοπέλες με κουφέτα και κορδέλες. Το μπακλαβά τον πηγαίνουν στη νύφη οι φίλοι του γαμπρού. Μια βδομάδα αργότερα κάνει το αντίστοιχο και η νύφη,

πάλι είναι στολισμένο το ταψί. Τόσο στο σπίτι του γαμπρού όσο και στο σπίτι της νύφης έρχονται οι συγγενείς για να δουν το ταψί και να ευχηθούν, τον μπακλαβά στη συνέχεια τον μοιράζουν σπίτι-σπίτι.

1.17.6.Γλέντι μετά το γάμο

Μετά το γάμο ακολουθεί τριήμερο γλέντι, που είναι και η τυπική ολοκλήρωσή του. Συνήθως γίνεται Παρασκευή- Σάββατο- Κυριακή. Την πρώτη ημέρα γίνεται ο «χορός των γυναικών». Το απόγευμα η νύφη καλεί τις φίλες της από την κοινότητα και χορεύουν μόνες τους. (Οι άντρες μπορεί να παρευρίσκονται, αλλά ως απλοί θεατές). Έπειτα η νύφη βάφεται με χένα στα χέρια και τα πόδια και τα αφήνει τυλιγμένα μέχρι την επόμενη ημέρα. Ύστερα, παίρνει δώρα, κυρίως χρυσαφικά. Η επόμενη μέρα είναι αυτή κατά την οποία γίνεται και η μεγαλύτερη γιορτή, αφού είναι καλεσμένη σχεδόν όλη η κοινότητα. Ξεκινούν με χορό, κυρίως των γυναικών, οι οποίες έχουν τα χέρια τους βαμμένα με χένα. Έπειτα σφάζουν μοσχάρι ή κοτόπουλο, ανάλογα με τα οικονομικά τους και ακολουθεί τραπέζι. Μετέπειτα γίνεται το ασήμωμα του ζευγαριού και συνεχίζεται το γλέντι. Από τη μέρα αυτή και μετά η νύφη πηγαίνει στο σπίτι του γαμπρού.

Την τελευταία ημέρα γίνεται το «ξύρισμα του γαμπρού». Μαζεύονται όλοι οι φίλοι του γαμπρού, κάθονται στο τραπέζι, ξυρίζουν το γαμπρό και ύστερα το γιορτάζουν με μουσική. Σε ένα κέντημα βάζουν λεφτά και κρεμούν διάφορα αντικείμενα, για να πάει καλά ο γάμος. Κάποιες φορές φωνάζουν και δυο-τρεις ψάλτες για να διαβάσουν αποσπάσματα από το Κοράνι.

1.18. Ο Ορθόδοξος γάμος

Αποτελείται από δυο σημαντικά μέρη: τον αρραβώνα και την τελετή του γάμου.

Η γαμήλια τελετή ξεκινάει με τον αρραβώνα. Το ζευγάρι περιμένει στην πόρτα της εκκλησίας όπου ο ιερέας, σύμφωνα με όσα υπαγορεύει η θρησκεία, θα τους ρωτήσει αν είναι δική τους επιθυμία να έρθουν εις γάμου κοινωνία. Ο ιερέας θα ευλογήσει τις βέρες και ο κουμπάρος θα τις περάσει στο δεξί χέρι του ζευγαριού όπου θα αλλάξει τις βέρες τρεις φορές.

Συνέχεια έχει η τελετή του γάμου, η οποία κορυφώνεται με την στέψη του ζευγαριού. Παλαιότερα, το ζευγάρι κρατούσε δυο αναμμένα κεριά κατά την διάρκεια της τελετής αλλά αργότερα αντικαταστάθηκαν από δυο λαμπάδες, δεξιά και αριστερά από το τραπέζι μυστηρίου. Ο ιερέας, κρατώντας τα στέφανα θα σχηματίσει το σημείο του σταυρού στο μέτωπο του γαμπρού και της

νύφης πριν τα τοποθετήσει στα κεφάλια τους. Το ζευγάρι ασπάζεται τα στέφανα και ο κουμπάρος θα τα αλλάξει τρεις φορές. Ο γαμπρός και η νύφη θα πιούν από το ίδιο ποτήρι κόκκινο κρασί και θα μοιραστούν μια κουταλιά μέλι με καρύδια.. Σειρά έχει ο Χορός του Ησαΐα όπου ο ιερέας οδηγεί το ζευγάρι γύρω από το τραπέζι μυστηρίου τρεις φορές. Την ώρα που το ζευγάρι, χορεύει τον χορό του Ησαΐα, οι καλεσμένοι τους ραίνουν με ρύζι και ροδοπέταλα για να «ριζώσει» ο γάμος τους. Η τελετή τελειώνει με τον ιερέα να σηκώνει τα στέφανα από τα κεφάλια των νεόνυμφων και να λύνει τα ενωμένα χέρια τους με την Βίβλο, θέλοντας να δείξει πως μόνο ο Θεός μπορεί πλέον να μπει ανάμεσα στο ζευγάρι.

1.18.1.Έθιμα του γάμου στα Ρίζια Έβρου

Η γαμήλια πομπή

Η γαμήλια πομπή ξεκινούσε από το σπίτι του γαμπρού και με τη συνοδεία οργάνων κατευθύνονταν προς το σπίτι των κουμπάρων και στη συνέχεια όλοι μαζί στο σπίτι

της νύφης. Στο σπίτι των κουμπάρων υπάρχουν τα στέφανα, η καράφα με το κρασί και το ποτήρι που θα πιουν οι νεόνυμφοι το κρασί στην εκκλησία. Αυτό το κοινό ποτήρι συμβολίζει το γεγονός πως από δω και στο εξής θα μοιράζονται μια κοινή ζωή. Ο κουμπάρος και οι συγγενείς του γαμπρού, πάνε με όργανα να πάρουν την νύφη. Όταν φτάσουν στο σπίτι

της, οι φίλες της ασφαλίζουν την πόρτα και για να ανοίξουν ζητούν χρήματα, δίνοντας έτσι έμφαση στην προσωπικότητα και την αξία της νύφης. Ο γαμπρός μαζί με τον κουμπάρο, περιμένουν έξω από το σπίτι μέχρι να βγει η νύφη στην πόρτα. Όταν ανοίξει η πόρτα και ο γαμπρός δει τη νύφη της πετάει ρύζι μαζί με τον κουμπάρο για να ριζώσει ο γάμος και αναχωρούν για την εκκλησία.

Ο πατέρας ή ο αδερφός της νύφης την συνοδεύουν έξω από το πατρικό της σπίτι. Μόλις βγει έξω, γυρίζει αργά και σεμνά προς το σπίτι και κάνει ευλαβικά τρεις μετάνοιες, φιλάει το χέρι του πατέρα, της μάνας και των στενών της συγγενών και κατεβαίνει στην αυλή, όπου ξεκινάει ο χορός τραγουδώντας το "Σήμερα γάμος γίνεται", μπροστά χορεύει η νύφη και ένας-ένας οι δικοί της και με τον τρόπο αυτό την αποχαιρετούν.

Αφού τελειώνει και αυτή η διαδικασία, η νύφη θα ξεκινήσει με τη συνοδεία της μουσικής και των συγγενών της για την εκκλησία, η μητέρα της χύνει στο χώμα ένα ποτήρι νερό για να φύγει η νύφη απ' το σπίτι χαρούμενη και γάργαρη όπως το νερό και έτσι να είναι και η ζωή τους. Στη συνέχεια σπάει το ποτήρι.

Στην εκκλησία περιμένει ο γαμπρός με την ανθοδέσμη, δίπλα του στέκονται, οι γονείς του, τα αδέρφια του και ο κουμπάρος. Τη νύφη στο γαμπρό θα παραδώσει ο πατέρας της ή ο αδερφός της. Πριν ο γαμπρός παραλάβει τη νύφη και εισέλθουν στην εκκλησία οφείλει να φιλήσει το χέρι του μέλλοντα πεθερού του ως ένδειξη σεβασμού.

1.18.2. Έθιμα και συμβολισμοί

Το λευκό νυφικό

Το λευκό νυφικό δεν ήταν το σύμβολο αγνότητας, αλλά το σύμβολο πλούτου και ματαιοδοξίας.

Το έθιμο του λευκού νυφικού είναι σχετικά πρόσφατο. Έγινε δημοφιλές όταν η Βασίλισσα Βικτόρια της Αγγλίας παντρεύτηκε τον Αλβέρτο της Σαξονίας το 1840 φορώντας ένα λευκό νυφικό πάνω στο οποίο είχε ράψει χειροποίητες δαντέλες που είχε στην κατοχή της. Εκείνη την εποχή το λευκό νυφικό φόρεμα ήταν πολύ σπάνιο. Και επ' ουδενί δεν συμβόλιζε την αγνότητα της νύφης.

Το λευκό νυφικό κυριάρχησε στα μέσα του 20ου αιώνα στους γάμους.

Πριν την Βικτόρια οι νύφες φορούσαν όλα τα χρώματα εκτός του μαύρου που συμβόλιζε το θάνατο και το πένθος και του κόκκινου που ήταν συνυφασμένο με τα κόκκινα φωτάκια, κουρτίνες και τις εκδιδόμενες γυναίκες στα πορνεία.

Οι νύφες που επιθυμούσαν να δηλώσουν αγνές και ανέγγιχτες τότε φορούσαν γαλάζιο νυφικό. Σήμερα έχει επικρατήσει οι νύφες να φοράνε νυφικό σε κάποια απόχρωση του λευκού.

Η νυφική ανθοδέσμη

Η ανθοδέσμη της νύφης κατείχε συμβολικό ρόλο από την αρχαιότητα. Ως «φυλαχτό» του ζευγαριού από τα κακά πνεύματα και τις δεισιδαιμονίες. Οι νύφες συνήθιζαν να κρατούν ένα ματσάκι από βότανα προκειμένου να «διώξουν το κακό μάτι». Αυτά τα άνθη είναι η νεότητα και η γονιμότητα του ζευγαριού, καθώς από αυτά βγαίνουν οι καρποί. Στην αρχαία Ρώμη οι νύφες κρατούσαν ανθοδέσμες που περιείχαν διάφορα βότανα το καθένα από το οποίο είχε διαφορετικό συμβολισμό. Συμβολιζόταν για παράδειγμα η αγνότητα, η μακροζωία, η γονιμότητα κλπ. Επιπλέον, η ανθοδέσμη που προσφέρει ο γαμπρός στη νύφη είναι η δήλωσή του ότι είναι το λουλούδι στη ζωή του και ότι θα της χαρίσει βίο ανθόσπαρτο. Το πέταγμα της νυφικής ανθοδέσμης σε μια ανύπαντρη φίλη της είναι η ευχή της να έχει και η ανύπαντρη φίλη της την τύχη με το μέρος της. Πιστεύεται ότι η κοπέλα που θα πιάσει τη νυφική ανθοδέσμη θα είναι η επόμενη που θα παντρευτεί.

Οι Κουμπάροι

Οι Κουμπάροι (παράνυφοι) αποτελούν τους επίσημους μάρτυρες του μυστηρίου και είναι οι εγγυητές της ενότητας του νέου ζευγαριού ενώπιον του Θεού. Οι παράνυφοι είναι κατά κάποιο τρόπο οι πνευματικοί αδελφοί που φροντίζουν, αγωνιούν και προσεύχονται για τη στερέωση του νέου ζευγαριού και το βοηθούν πρωτίστως πνευματικά και δευτερευόντως υλικά.

Οι Λαμπάδες

Οι αναμμένες λαμπάδες συμβολίζουν το φως του Χριστού που παίρνουν οι νεόνυμφοι από το Μυστήριο, το οποίο θα φωτίζει το δρόμο τους στην καινούργια τους ζωή. Κατά μία άλλη ερμηνεία, οι αναμμένες λαμπάδες συμβολίζουν τις πέντε φρόνιμες παρθένες της γνωστής παραβολής. Παλαιότερα ή και σήμερα κάποιες φορές, ο ιερέας δίνει τις λαμπάδες ή δύο κεριά στα χέρια των νεονύμφων την ώρα του μυστηρίου, σαν να τους λέει: Όπως οι πέντε παρθένες, έτσι κι εσείς να περιμένετε να συναντήσετε τον Χριστό.

Οι βέρες

Οι πρώτοι που άρχισαν να φορούν βέρες ήταν οι αρχαίοι Αιγύπτιοι, οι οποίοι και ξεκίνησαν την παράδοση της βέρας. Η βέρα για αυτούς ήταν ένα σύμβολο ατελείωτης αγάπης, καθώς το σχήμα του δαχτυλιδιού δεν έχει αρχή ούτε τέλος, όπως ακριβώς και η αγάπη που πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στο ζευγάρι για να αποφασίσει να παντρευτεί.

Στην πορεία, η βέρα άρχισε να φτιάχεται από χρυσάφι. Ο χρυσός, ως υλικό είναι όμορφο, άφθαρτο και καθαρό και ανόθευτο, συμβολίζει την αγνή και ατελείωτη ομορφιά της αγάπης του ζευγαριού. (Σε ορισμένες περιπτώσεις οι βέρες ήταν η μία από χρύσο για τον γαμπρό και η άλλη από ασήμι για την νύφη. Συμβολίζοντας την ένωση του ήλιου με την σελήνη)

Κατά την περίοδο του Μεσαίωνα στην Αγγλία, τα ζευγάρια φορούσαν τη βέρα στο τρίτο δάχτυλο του αριστερού τους χεριού. Έτσι, φορώντας το δαχτυλίδι στο συγκεκριμένο δάχτυλο, το ζευγάρι ένωνε τις καρδιές του σε μία. Στις μέρες μας οι ορθόδοξοι φορούν τη βέρα στο παράμεσο του δεξιού χεριού ενώ οι Καθολικοί στον παράμεσο του αριστερού χεριού.

Τα Στέφανα

“Καλά στέφανα!” Είναι πραγματικά μια στιγμή συγκινητική, η κορύφωση της γαμήλιας τελετουργίας, η ώρα της στέψης.

Τα στέφανα είναι σύμβολα βασιλικά. Με το γάμο δημιουργείται ένα νέο βασίλειο. Το σπίτι και η οικογένεια των δύο νεόνυμφων. Ο ιερέας αφού ευλογήσει τα στέφανα

πάνω στο ευαγγέλιο, κάνει το σημείο του σταυρού πάνω από τα κεφάλια τους και επικαλείται τον ίδιο τον Θεό, να τους στεφανώσει με δόξα και τιμή, στο νέο μικρό τους βασίλειο, όπου θα πρέπει να κυβερνήσουν με σύνεση, σοφία και δικαιοσύνη. Τα στέφανα είναι επίσης σύμβολα νίκης.

Επίσης, άνθινα στεφάνια φορούσαν η νύμφη και ο νυμφίος στην τελετή του γάμου και στόλιζαν με αυτά τις πόρτες και τα παράθυρα του σπιτιού, εκδηλώνοντας έτσι τη χαρά τους! Ο λεμονανθός συμβολίζει την αγνότητα των αισθημάτων. Μια λευκή σατέν κορδέλα ή ένα μεταξωτό κορδόνι ενώνει πάντοτε τα στέφανα. Αυτό συμβολίζει τον αδιάρρηκτο δεσμό του γάμου.

Το ποτήρι με το κρασί

Το κόκκινο κρασί που πίνει το ζευγάρι κατά τη διάρκεια του γάμου, έχει βαθιά συμβολική σημασία και αποτελεί κομβικό σημείο της τελετής, καθώς πρόκειται για αναφορά στο θαύμα του Ιησού στην Κανά, όπου μετέτρεψε το νερό σε κρασί.

Από το ίδιο ποτήρι της ζωής πίνουν, συμβολικά, για πρώτη φορά ως σύζυγοι οι νεόνυμφοι σαν υπόσχεση ότι από τη στιγμή εκείνη θα μοιράζονται τα πάντα στη ζωή, τόσο τις χαρές όσο και τις λύπες και θα σηκώνουν ο ένας το φορτίο του άλλου. Οι νεόνυμφοι πίνουν τρεις γουλιές κρασί έκαστος και στη συνέχεια ο κουμπάρος πίνει το υπόλοιπο από το ίδιο ποτήρι, σημαίνοντας έτσι την μετοχή του στην χαρά των νεονύμφων ως πνευματικός σύμβουλος και εν Χριστώ αδελφός.

Ο χορός του Ησαΐα

Δεν πρόκειται για χορό, αλλά για θριαμβευτική περιστροφή του ζεύγους, σε ένδειξη χαράς και δόξας.

Ο κυκλικός αυτός χορός συμβολίζει την αιωνιότητα του γάμου. Όπως ο κύκλος, έτσι και ο γάμος δεν έχει αρχή και τέλος.

Εκείνη τη στιγμή λοιπόν οι καλεσμένοι πετούν ρύζι και ροδοπέταλα, όπως ορίζει το έθιμο. Το ρύζι το πετούν για να «ριζώσουν» όπως συνηθίζουμε να λέμε, αλλά στην ουσία συμβολίζει την αφθονία και τα ροδοπέταλα για να είναι «ανθόσπαρτος» ο βίος τους.

Τα Κουφέτα – Μπομπονιέρες

Οι bon-bon, όπως ονομάζονται οι καραμέλες (κουφέτα), έδωσαν το όνομα τους στο δώρο του Λουδοβίκου, βασιλιά της Γαλλίας που έδινε ως ανταπόδοση στους καλεσμένους του, ένα είδος δώρου, φτιαγμένο από κρύσταλλα, που περιείχε καραμέλες που το ονόμαζε boboniette. Η λέξη μπομπονιέρα σημαίνει «ένα μικρό κουτί ή δοχείο για καραμέλες». Οι πρώτες μπομπονιέρες ήταν φτιαγμένες από κρύσταλλο, πορσελάνη, χρυσό και πολύτιμες πέτρες. Είναι προφανές λοιπόν πως αποτελούσαν ένα πανάκριβο δώρο γι' αυτό και θεωρούνταν ένδειξη μεγάλου πλούτου.

Ο αριθμός των κουφέτων που περιέχει η μπομπονιέρα είναι παραδοσιακά μονός. Τα τρία κουφέτα συμβολίζουν το γαμπρό, τη νύφη και το παιδί που πρόκειται να αποκτήσουν.

Ο αριθμός 5, που είναι και ο πιο διαδεδομένος, συμβολίζει την υγεία, τη μακροζωία, τη χαρά, την ευημερία και τη γονιμότητα του ζευγαριού.

Το λευκό τους χρώμα συμβολίζει τις ευτυχισμένες μέρες του ζευγαριού.

Το αμύγδαλο συμβολίζει τους απογόνους του ζευγαριού, ενώ η επίστρωση της ζάχαρης δημιουργεί την τελική γλυκόπικρη γεύση του κουφέτου παραπέμποντας στις πίκρες και τις χαρές του έγγαμου βίου.

Η Γαμήλια Τούρτα

Ανά τους αιώνες η ύπαρξη της γαμήλιας τούρτας κάνει την εμφάνιση της στις γαμήλιες τελετές. Συχνά παρουσιάζεται σε διάφορες μορφές όπως πίτες ή ψωμί.

Πολλοί οι συμβολισμοί που έχουν συνδεθεί με την γαμήλια τούρτα.

Κατά την Ρωμαϊκή εποχή το κριθαρένιο ψωμί χρησιμοποιήθηκε ως γαμήλιο φαγητό και ο γαμπρός έπρεπε να κόψει στην μέση το ψωμί πάνω από το κεφάλι της νύφης συμβολίζοντας το σπάσιμο της παρθενικής κατάστασης της νύφης και την κυριαρχία του ως αρσενικό. Βάσει παράδοσης, η τούρτα έχει λευκό χρώμα συμβολίζοντας την παρθενία και την αγνότητα. Για το λόγο αυτό είναι γνωστή και ως η νυφική τούρτα αντικαθρεπτίζοντας την Νύφη.

Η κοπή της και το μοίρασμα της τούρτας από την νύφη και η κατανάλωση της από τους καλεσμένους συμβόλιζε την γονιμότητα του ζευγαριού. Καθώς οι καλεσμένοι αυξήθηκαν και η τούρτα μεγάλωσε αναγκαστικά απαιτήθηκε και η συμμετοχή του γαμπρού για βοήθεια. Το πρώτο κομμάτι μοιράζονταν οι νεόνυμφοι για να συμβολίσουν την ένωσή τους και την υπόσχεσή τους να προσφέρουν τα πάντα ο ένας στον άλλο.

2. Παραδοσιακά Εδέσματα της Θράκης

2.1. Μπάμπω ή Μπουμπάρι: Το πιο νόστιμο θρακιώτικο έθιμο

Το έθιμο της μπάμπως είναι ένα έθιμο που οι περισσότερες οικογένειες της Θράκης τηρούν μέχρι και σήμερα, αφού δεν έχει αξία μόνο λόγω παράδοσης, αλλά είναι και ένα πεντανόστιμο φαγητό που ξετρελαίνει μικρούς και μεγάλους!

Παραμονή των Χριστουγέννων σε όλα τα χωριά της Θράκης ξεκινούσε το σφάξιμο των γουρουνιών, καθώς τότε ήταν που έληγε η σαραντάμερη νηστεία των Χριστουγέννων και οι οικογένειες μπορούσαν να καταναλώσουν και πάλι κρέας. Το σφάξιμο των γουρουνιών ήταν παλιό έθιμο, κατάλοιπο κάποιας ειδωλολατρικής λατρείας. Οι Ρωμαίοι στις 17-25 Δεκεμβρίου, θυσιάζανε χοίρους στον Κρόνο και στη Δήμητρα, για να δώσει η γη καλούς και πλούσιους καρπούς.

Από το γουρούνι που σφαζόταν δεν πετιόταν τίποτα. Τα "καλά" κομμάτια κρέατος αλατιζόταν και διατηρούνταν για αργότερα, ενώ από τα εντόσθια και συκώτια του χοίρου, κομμάτια δηλαδή που έπρεπε να καταναλωθούν άμεσα, οι νοικοκυρές έφτιαχναν αυτό το μοναδικό έδεσμα, τη Μπάμπω, που είναι το έντερο του γουρουνιού γεμιστό με κρέας, ρύζι και μπαχαρικά.

Στο παρελθόν ψηνόταν καθ' όλη τη διάρκεια της νύχτας σε σιγανή φωτιά για να είναι έτοιμο όταν θα γύριζε η οικογένεια από την εκκλησία. Γι' αυτό η μπάμπω έχει καθιερωθεί ως ένας παραδοσιακός μεζές για το πρωί των Χριστουγέννων.

"Μπάμπω" σημαίνει "γιαγιά" ή "μαμή", κάποιο πρόσωπο δηλαδή με μεγάλο κύρος στη κοινωνία. Δεν υπάρχει επίσημη βιβλιογραφία για το πώς συνδέεται αυτή η λέξη με αυτό χριστουγεννιάτικο φαγητό, όποτε εάν οι αναγνώστες μας μπορούν να μας διαφωτίσουν, είναι απολύτως ευπρόσδεκτοι!

2.2. Τα Εννιά Φαγητά και το Χριστόψωμο

Ένα Χριστουγεννιάτικο έθιμο της Ανατολικής Θράκης, «το έθιμο των εννιά φαγητών γινόταν το απόγευμα της παραμονής Χριστουγέννων. Η νοικοκυρά έφτιαχνε το Χριστόψωμο. Τα εννιά φαγητά συμβολίζουν τους εννιά μήνες που για κάποιους κυοφορούσε η Παναγία, ενώ για κάποιους άλλους συμβολίζουν τα χωριά που πέρασαν ο Χριστός με την Παναγία και τον Ιωσήφ για να αποφύγουν τον Ηρώδη. Στα παλιά τα χρόνια τα εννιά φαγητά ήταν οτιδήποτε, αλλά το κάθε ένα συμβόλιζε και κάτι. Για παράδειγμα το κρεμμύδι συμβόλιζε το γάλα της μητέρας. Πάντως στο τραπέζι είχε πάνω εννιά φαγητά. Το βράδυ θύμιαζαν με υνί ή κεραμίδα. Τα πάντα, στάβλους, κοτέτσια κλπ, και μετά ο μικρότερος της οικογένειας έλεγε την προσευχή και όλοι φιλούσαν το χέρι της Παναγίας, το οποίο είχαν πάνω στο Χριστόψωμο, από τον μεγαλύτερο προς τον μικρότερο, και έκοβαν το Χριστόψωμο στο κεφάλι του μικρότερου. Το πρώτο κομμάτι το έβαζαν στο εικόνισμα και πρόσεχαν μην τους

πέσει κανένα ψίχουλο, γιατί θεωρείται γρουσουζιά. Στο τραπέζι αφήνουν λίγο από όλα τα φαγητά για τις ψυχές και τα βάζουν κάτω από τα εικονίσματα, για να τα ευλογήσει ο Χριστός.

Κατά μία άλλη εκδοχή τα 9 φαγητά ήταν:

- Η πίτα (για να γίνουν τα στάρια λαμπερά)
- Το μέλι (για να κουβαλούν τα μέλη της οικογένειας πάρα πολλά πράγματα σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς, όπως οι μέλισσες)
- Το κρασί (για να απλώσει η οικογένεια σαν κληματαριά)
- Το παραγλί (για να φερόμαστε πάντα γλυκά στους φίλους)
- Το καρπούζι (για να ναι γλυκιά σαν καρπούζι η παραγωγή)
- Το πεπόνι (για να μιλούν οι συγχωριανοί με γλυκά λόγια για την οικογένεια)
- Το μήλο (για να έχουν τα μέλη της οικογένειας κόκκινα μάγουλα)
- Το σκόρδο (για να προστατεύονται από τα τσιμπήματα των εντόμων)
- Το κρεμμύδι (για να έχουν οι λεχώνες πολύ γάλα)

Κατά μία άλλη εκδοχή τα 9 φαγητά είναι λαδερά και συνήθως ξερή τροφή όπως χαλβάς, ελιές, άζυμη πίττα, λάχανο, πιπεριές, μελιτζάνες, ντομάτες, τουρσί και αλατοπίπερο. Σε πολλά χωριά, ο νοικοκύρης ασήμωνε το τραπέζι βάζοντας ένα ποσό κάτω από τη μεσάλα δηλαδή το τραπεζομάντιλο. Τα χρήματα τα έπαιρνε όποιος ξέστρωνε το τραπέζι, συνήθως τα παιδιά.

2.3. Αντί επιλόγου

Όπως το έδαφος, όσο και αν είναι γόνιμο, αδυνατεί να παράγει κάτι δίχως καλλιέργεια, έτσι και ο νους του ανθρώπου: δίχως την εκπαίδευση αδυνατεί να δώσει τους αναμενόμενους καρπούς.

Πλούταρχος, 47-120 μ.Χ., Αρχαίος Έλληνας ιστορικός

Το ακούω και το ξεχνώ. Το βλέπω και το θυμάμαι. Το κάνω και το καταλαβαίνω.

Κομφούκιος, 551 π.Χ. - 479 π.Χ., Κινέζος διανοητής και κοινωνικός φιλόσοφος

Το μυαλό δεν είναι ένα δοχείο που πρέπει να γεμίσει αλλά μια φωτιά που πρέπει ν' ανάψει.

Πλούταρχος, 47-120 μ.Χ., Αρχαίος Έλληνας ιστορικός

2.4. Οι δημιουργοί του σχεδίου δράσης

Συμμετείχαν οι εκπαιδευόμενοι του Α΄ κύκλου σπουδών του Σ.Δ.Ε. Ορεστιάδας

Ομάδα 1: Μαχητές

Υπεύθυνη εκπαιδευτρια: *Μπεχτσούδη Αναστασία Π.Ε.78*

Αργυράκη Θωμαή	Κινλούδης Παναγιώτης
Βελήογλου Μπεϊνά	Χασάνογλου Ντιλέκ
Δημητριάδου Ειρήνη	Stoyanova Donka

Ομάδα 2:Επιμελητές

Υπεύθυνοι εκπαιδευτές: *Μπετσίδου Θεοδώρα Π.Ε.88.05*

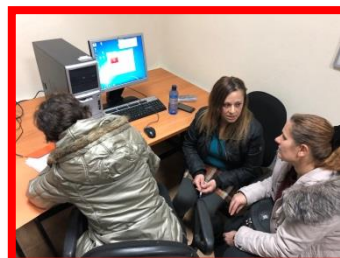
Μολλά Μουσταφά Αχμέτ Π.Ε.86

Ισμαήλογλου Γιαλτσίν	Μιντσέ Νατζιέ
Καγιά Αρζέ	Μουσταφάογλου Μπεϊνά
Κανακίδου Λαμπρινή	Σαρόγλου Χρυσοβαλάντης
Κουσιάν Μεχμέτ	

Ομάδα 3: Εκτιμητές

Υπεύθυνη εκπαιδευτρια: *Γεωργιάδου Κυριακή Π.Ε.03*

Αλεξίου Ιωάννης	Ταχύρογλου Φατμέ
Δεληπαλτάς Γεώργιος	Χατζηγεωργακίδης Πέτρος
Ιντζεπ Πεχλιβάνογλου Χεδιέ	Hartmann Nicole Nathalie Anita
Παπίογλου Μπουρτζού	

«Ήθη και έθιμα του τόπου μας»

Στο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Ορεστιάδας

Η ομάδα μας

Βιβλιογραφία

<http://card-postal.com/ellinikos-gamos-o-gamos-os-mistirio-kai-o-simvolismos-tou-ta-ethima-ana-tin-ellada/>

http://evrospower.blogspot.com/2010/04/blog-post_3315.html

<http://www.e-evros.gr/gr/kentrikh/1/h8h-e8ima/605>

<http://mousoulman-klimaka.blogspot.com/2010/02/1.html>

<https://www.rodiaki.gr/article/310909/h-nyxta-ths-xenas-ki-o-toyrkikos-gamos-binteo>

<https://www.slideshare.net/giannispifas/2-34921503>

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%AC%CE%BC%CE%BF%CF%82>

<http://www.agapimono.gr/gamos/gamilia-ethima-apo-diafores-koultoures/>

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

